

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NELETÁLNÍ DONUCOVACÍ PROSTŘEDKY
V POLICII ČESKÉ REPUBLIKY**

Autor práce: Tomáš Chaloupka, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu práce Mgr. Jaroslavu Hovorkovi za cenné rady, připomínky, trpělivost a metodické vedení práce. Dále pak instruktorům OMV z Pohotovostní motorizované jednotky Praha za cenné rady z praxe a za poskytnutí materiálů a v neposlední řadě vyučujícím VŠERS v Příbrami.

ABSTRAKT

CHALOUPKA. T., *Neletální donucovací prostředky v Policii České republiky*: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015.64 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jaroslav Hovorka.

Klíčová slova: neletální donucovací prostředky, četnictvo, trestná činnost, útok

Tématem této práce je prezentace vývoje donucovacích prostředků u Policie České republiky v období četnictva, po roce 1989 až po současnost. Ve věcné části práce bude popsána časová náplň a výcvik policistů pro použití donucovacích prostředků používaných policisty v současnosti (se zaměřením na donucovací prostředky užívané policisty v současnosti), stejně jako rozdělení do jednotlivých skupin. V práci jsou prezentovány jednotlivé donucovací prostředky užívané policisty České republiky při výkonu služby a budou uvedeny základní pojmy z problematiky donucovacích prostředků. Dále jsou uvedeny obecné informace ohledně zákonné úpravy použití donucovacích prostředků policisty České republiky, které uvádí zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. Na závěr jsou popsány příklady z praxe a uvedena statistika za rok 2014 o počtu použitých donucovacích prostředků v středočeském, jihočeském, plzeňském, ústeckém kraji a Praze proti pachatelům trestné činnosti a počet útoků na policisty při výkonu jejich pravomoci.

ABSTRACT

CHALOUPKA. T., *Non-lethal Coercive Means in the Police of the Czech Republic*: Bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2015. 64 p. Thesis Supervisor: Mgr. Jaroslav Hovorka.

Key words: Police Non-Lethal Coercive Means, Gendarmerie, Crimes, Attack, Act

This thesis presents an overview of the development of coercive means used by Police of the Czech Republic during the gendarmerie, after 1989 up to the present. The theoretical part describes the workload and training of the force focusing on coercive tactics used by the police force today, as well as its division into individual categories. The thesis presents individual types of coercive means used by Czech police officers on duty and introduces basic terminology on the topic. Moreover it provides general information regarding the legal regulation of the usage of coercive means by the Czech police force as indicated by Act No. 273/2008 Coll., on the Police of the Czech Republic. The final part describes examples from practice and provides a statistical overview of the number of coercive means used against offenders in the regions of Central Bohemia, South Bohemia, Pilsen, Usti and Prague, as well as number of attacks upon police officers while exercising their powers in 2014.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Úvod do problematiky donucovacích prostředků v Policii České Republiky	11
2.1 Koncepce užívání donucovacích prostředků před rokem 1990	12
2.2 Nová koncepce v užívání donucovacích prostředků ve výcviku	12
3 Historie a vývoj donucovacích prostředků u Policie České republiky	15
3.1 Výzbroj a donucovací prostředky bezpečnostních složek ČSR.....	15
3.2 Modelové situace nácviu donucovacích prostředků u četnictva	16
3.3 Nový bezpečnostní sbor a jeho donucovací prostředky	17
3.4 Donucovací prostředky u PČR po r. 1990	21
4 Právní úprava použití donucovacích prostředků	23
4.1 Úprava donucovacích prostředků a výcvik k jejich použití	23
4.2 Donucovací prostředky uvedené v § 52 zákona č.273/2008 Sb. používané policisty České republiky	25
4.3 Obecné podmínky použití donucovacích prostředků	26
4.4 Zvláštní omezení při užití donucovacích prostředků	28
5 Základní pojmy z problematiky donucovacích prostředků	30
5.1 Hmaty, chvaty, údery a kopy	30
5.2 Slzotvorné prostředky	31
5.3 Elektrický prostředek	32
5.4 Obušek a jiný úderný prostředek.....	33
5.5 Zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla	34
5.6 Vytlačování vozidlem	35
5.7 Vytlačování štítem	35
5.8 Služební pes	36
5.9 Vytlačování koněm	37

5.10 Vodní stříkač	37
5.11 Zásahová výbuška	38
5.12 Úder střelnou zbraní	38
5.13 Hrozba namířenou střelnou zbraní	39
5.14 Varovný výstřel.....	39
5.15 Pouta.....	40
5.16 Prostředek k zamezení prostorové orientace	41
6 Výcvik policistů k užití donucovacích prostředků	42
6.1 Základní úkoly výcviku.....	42
6.2 Tréninkové pomůcky pro nácvik donucovacích prostředků	43
7 Komparace vybraných regionů v oblasti použití donucovacích prostředků za rok 2014.....	47
8 Kazuistika	50
8.1 Donucovací prostředek TASER	50
8.2 Donucovací prostředek varovný výstřel.....	52
8.3 Donucovací prostředky hmaty, chvaty, údery, kopy a TASER	54
8.4 Donucovací prostředky hmaty, chvaty, údery a kopy	56
Závěr.....	58
Seznam použitých zdrojů	60
Seznam zkratk	63
Seznam obrázků, tabulek a grafů	64

Úvod

Tato práce bude věnována neletálním donucovacím prostředkům, tedy prostředkům nesmrťícím, které jsou ve výzbroji současného policejního sboru České republiky, a výcviku policistů, kteří je ve své praxi budou využívat.

Užití těchto donucovacích prostředků policisty Policie České republiky v jejich praktickém výkonu služby je samozřejmě omezeno a vymezeno zákonem, který poměrně taxativně uvádí jejich druhy. Rovněž zákon policistům poměrně striktně vymezuje možnosti jejich využití a také uvádí omezení, za kterých není možné některé druhy těchto prostředků využít.

Aby policisté mohli vhodně a efektivně používat konkrétní donucovací prostředky, musí být k jejich používání dostatečně vyškoleni a vycvičeni, a k tomu slouží teoretická i praktická příprava a výcvik v tělocvičnách, střelnicích, ale i ve vhodně navozeném typu reálného prostředí. Dále k tomu slouží vytvoření modelových situací, které musí policisté během výcviku řešit, a jejich řešení hodnotí zkušební instruktoři služební přípravy.

Příprava a výcvik policistů, kteří užívají donucovacích prostředků v praxi, spočívá také v teoretické přípravě, tedy znalosti zákonných norem, které jejich používání v praxi umožňují a omezují. K tomu slouží přednášky, školení a baterie testů obsahující právní posouzení postupu policistů na místě a posouzení jednání osob, proti nimž mohou zakročovat.

Také současnému výcviku a jeho právní úpravě bude věnována tato práce, a to proto, že praktický výcvik policistů je nedílnou součástí jejich služební přípravy. Získání vhodných návyků a svalových automatismů je důležité, aby včas, vhodně a efektivně mohli policisté konkrétní donucovací prostředek použít.

Výsledkem teoretické přípravy a praktického výcviku by měl být policista nebo policistka, kteří jsou schopni v souladu se zákonem a se závažností zákroku použít vybraný donucovací prostředek tak, aby bylo dosaženo účelu, který je zákrokem sledován, a přitom bylo zdraví osoby, proti níž je zakročováno, šetřeno, tedy aby nedocházelo ke zbytečným poraněním osob, proti nimž se zakročuje.

Je potřeba uvést, že o tom kdy a jaký donucovací prostředkem bude použit, rozhoduje každý policista sám za sebe, vyjma zákroků pod jednotným velením. Na většinu praktických zákroků, kde byl použit donucovací prostředek, platí individuální odpovědnost vztahující se ke konkrétnímu policistovi.

Tak je v policejní praxi zaveden i důležitý aspekt osobní odpovědnosti za provedení zákrok a výběr donucovacího prostředku a také kontrolní instrument, který může i zpětně odhalit chyby, nedostatky nebo dokonce právní excesy konkrétního policisty, který za užití donucovacího prostředku a provedení zákrok nese osobní odpovědnost.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této práce je přinést odborné veřejnosti poměrně celistvý pohled na druhy neletálních donucovacích prostředků, které využívá Policie České republiky proti osobám páchajícím trestnou nebo jinou zákonem zakázanou činností.

V práci bude proveden historický exkurz do vývoje policejních složek a jimi využívaných donucovacích prostředků, a to od vzniku samostatného Československa. Budou zde v krátkosti prezentovány postup a návody pro výcvik členů bezpečnostních sborů k využití těchto prostředků v policejní praxi.

Práce bude seznamovat odbornou veřejnost i s právní úpravou těchto donucovacích prostředků, budou zde uvedeny základní zákonné normy, které tuto problematiku upravují a budou zde vysvětleny základní pojmy ze současné právní úpravy donucovacích prostředků.

Odborná veřejnost bude seznámena s jednotlivými druhy současně užívaných donucovacích prostředků, které budou v práci krátce charakterizovány. Budou uvedeny obecné podmínky pro jejich použití ze strany policistů a také omezení jejich využití v policejní praxi. Bude zde uveden postup policistů v případech, kdy během použití došlo k újmě na zdraví osob, proti nimž bylo zakročeno.

Práce bude obsahovat i současný stav výcviku a přípravy policistů pro používání donucovacích prostředků pro reálné situace, budou prezentovány a krátce charakterizovány výcvikové pomůcky, které mohou policisté při výcviku využít.

Práce bude obsahovat i kazuistiku, která bude zaměřena na prezentaci neletálních donucovacích prostředků, jež policisté využili k zákrokům proti pachatelům různé trestné činnosti. Bude zde prezentován i poměrně nový donucovací prostředek ve výzbroji Policie ČR, a to „TASER“ a jeho účinky na osoby, proti nimž byl použit.

Obsah vytyčených cílů bude shrnut v závěru práce, kde nebudou chybět ani navrhovaná opatření pro zlepšení vzdělávání a výcviku policistů Policie České republiky v oblasti právní úpravy a používání neletálních donucovacích prostředků v reálných situacích.

K dosažení vytyčených cílů budou v práci použity metody statistické, metody analýzy a syntézy dat, metody matematické, grafické a obrazové a také metody heuristické.

2 Úvod do problematiky donucovacích prostředků v Policii České Republiky

Problematika donucovacích prostředků (dále jen DP) a jejich používání během výkonu služby policisty nebo jinými bezpečnostními složkami státu není problematikou nijak novou. Historické dokumenty uvádějí, že problematikou DP se zabývaly starověké i středověké civilizace, i když byly poněkud drastické a některé se značně lišily od soudobých DP.

Tuto problematiku na území České republiky musely řešit i všechny bezpečnostní síly a sbory, které zde působily, a pro tuto práci byla vybrána éra, jež začíná vznikem samostatného Československého státu v roce 1918, a tím i vznikem samostatného policejního sboru.

Jádrem problému nebylo jen vyzbrojení policejních složek těmito prostředky, ale také výcvik policistů k jejich správnému použití a právní normy omezující možnou libovůli v jejich používání policisty během výkonu služby

Příslušníci ozbrojených složek, potažmo četníci, věděli, že se výkon jejich služby neobejde bez užití donucovacích prostředků a tudíž, že výcvik v jejich používání je nedílnou součástí přípravy na službu.

Bylo zřejmé, že ani bez dobré znalosti zákona a ustanovení o užití donucovacích prostředků by příslušníci obranných složek států nemohli dobře vykonávat své povolání nebo chcete-li, v té době ještě poslání.

Znalost užití donucovacích prostředků je nedílnou částí profesního života každého příslušníka policejního sboru, tedy i policisty Policie České republiky. Z praktických poznatků je naprosto jasné, že každý policista se musí snažit vzdělávat se nejen v rámci povinného výcviku, ale i z vlastní iniciativy. Samozřejmě záleží na každém policistovi, zda mu výcvik stačí, či se sám aktivně zapojí do zdokonalování své osoby jak po stránce fyzické tak odborné.

Příprava a výcvik slouží policistům „na ulici“ pro každodenní práci a řešení reálných situací, které musí okamžitě vyhodnocovat, mohou-li použít donucovací prostředky a případně v jaké míře, aby nejednali v rozporu se zákony a interními akty řízení.

V době, kdy agresivita pachatelů neustále roste, a to nejen směrem k občanům, ale zejména směrem k zasahujícím policistům, se nabízí otázka, jestli je v současné době výcvik policistů ohledně užití donucovacích prostředků postačující.

2.1 Koncepce užívání donucovacích prostředků před rokem 1990

Výcvik příslušníků Sboru národní bezpečnosti v užití donucovacích prostředků se v podstatě podobal výcviku dnešnímu. Byl kladen důraz na celkovou fyzickou zdatnost a odolnost příslušníků. Jednalo se hlavně o výcvik v tělocvičnách na žíněnkách a dovednosti při užití donucovacích prostředků.

Dále byl kladen důraz na techniky boje z blízka, pádovou a přehozovou techniku. Následně pak různé druhy kopů, úchopů a hmatů. Četnost těchto výcviků byla opět individuální a to dle útvaru, u kterého příslušník sloužil. Příslušníci zařazení na obvodních odděleních veřejné bezpečnosti měli výcvik v užití donucovacích prostředků naplánovaný jednou za měsíc.

2.2 Nová koncepce v užívání donucovacích prostředků ve výcviku

V rámci nové koncepce výcviku policistů Krajských ředitelství je od roku 2012 kladen velký důraz na užití donucovacích prostředků, a to jak při běžném výcviku v tělocvičně, tak i při nácviku modelových situací v reálném prostředí, které mají policisty připravit na reálné policejní zákroky.

U policejních útvarů, ve kterých jsou policisté zařazení do přímého výkonu služby, pracují instruktoři ve vzájemné dohodě s metodiky z policejního prezidia. Instruktoři zcela přepracovali a sjednotili systém výcviku a uzpůsobili jej na konkrétní potřeby těchto útvarů.

Dynamický společenský vývoj s sebou přináší i zásadní změny v policejní práci, které je nezbytné transformovat do celého systému profesní přípravy policistů. Při nárůstu kriminality stoupá i brutalita páchaných trestných činů a zvyšuje se i počet a brutalita útoků, směřujících proti příslušníkům Policie České republiky.

Během výkonu služby se policisté velmi často dostávají do situací, ve kterých musí použít zákonem definované donucovací prostředky, a toto použití musí být maximálně efektivní.

Základním cílem při přípravě policistů pro výkon služby je jejich vybavení schopností volit správnou taktiku svého postupu při střetu s osobou porušující zákon a použít takové donucovací prostředky, které jsou adekvátní konkrétní situaci.

Donucovací prostředky užívané policisty České republiky jsou taxativně vymezeny v § 52 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Jedná se o:

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy,
- b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,
- c) obušek a jiný úderný prostředek,
- d) vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky,
- e) vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle § 56 odst. 5,
- f) zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla,
- g) vytlačování vozidlem,
- h) vytlačování štítem,
- i) vytlačování koněm,
- j) služební pes,
- k) vodní stříkač,
- l) zásahová výbuška,
- m) úder střelnou zbraní,
- n) hrozba namířenou střelnou zbraní,
- o) varovný výstřel,
- p) pouta,
- q) prostředek k zamezení prostorové orientace.¹

Tyto prostředky jsou poměrně taxativně vymezeny a policista během výkonu služby může využít pouze ty, které zákon uvádí, až na výjimky, kterými jsou podmínky nutné obrany nebo krajní nouze. Je nutno uvést, že DP policista využívá zejména ke služebnímu zákroku.

Zákrokem se rozumí provedení takového úkonu policistou, při němž dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití.

¹ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In : *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 125-126.

Policista je oprávněn při plnění úkolů policie za podmínek stanovených v § 51 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, použit k provedení zákroku donucovací prostředky, k jejichž používání byl vycvičen.²

Zákon jednoznačně omezuje výběr policistou užitých donucovacích prostředků obecně na ty, v jejichž používání byl policista vycvičen a vyškolen. Policie jako centralizovaný hierarchicky vybudovaný ozbrojený sbor užívá většinou standardizované prostředky, v jejichž používání jsou vyškoleni a pravidelně znovu proškoleni prakticky všichni policisté.³

Policista, velitel zakročující jednotky, popřípadě nadřízený tohoto velitele rozhodují podle konkrétní situace o použití donucovacího prostředku a za jeho použití nesou osobní zodpovědnost. Tito policisté jsou oprávněni použít takový donucovací prostředek, který umožní dosažení účelu sledovaného zákrokem a který je nezbytný k překonání odporu nebo útoku.

Tím je dána osobní a konkrétní odpovědnost každého policisty a ta jej zpravidla nutí, aby se řádně připravoval jak teoreticky, tak prakticky pro používání DP v praxi.

Policista tedy použije pouze takové donucovací prostředky, které jsou ve vybavení na příslušném organizačním článku policie a k jejichž používání byl policista vycvičen a které odpovídají zákroku proti protiprávnímu jednání osoby.⁴

² ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In : *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 8.

³ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In : *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 122-125

⁴ RŘKŘ č. 169/2011, o provádění služební přípravy příslušníků Krajského ředitelství policie v roce 2012, příloha č.2, Prováděcí plán služební přípravy v roce 2012.

3 Historie a vývoj donucovacích prostředků u Policie České republiky

Československá republika vznikla roku 1918. Její bezpečnostní síly vznikaly za složité bezpečnostní a mezinárodně politické situace. Během svého vzniku procházela Česká republika komplikovaným sociálně společenským vývojem podmíněným faktory mezinárodní velmocenské politiky. Důležité byly také ekonomické a politické vztahy k sousedním státům, ale i hospodářským, politickým a kulturním dědictvím po bývalé monarchii.

3.1 Výzbroj a donucovací prostředky bezpečnostních složek ČSR

Uniformovaná státní policie, která se stala nástupcem četnictva, byla až do září 1919 vyzbrojena šavlemi a revolvery ráže 9 mm, tedy zbraněmi používanými za bývalé monarchie. V té době nebyl vydán žádný právní předpis, který by problematiku výstroje a výzbroje jednotlivých policejních složek upravoval.

Až předpis č. 31.763/1931-5 ze dne 11. května 1931⁵ pak uváděl přehled výzbroje tehdejšího policisty. Mezi výzbroj byly zařazeny tyto prostředky: „gumový obušek, šavle, pistole vz. 27, bodák, puška vz. 24, závěsné řemeny, signální píšťalka, řetízky“.⁶ Výše popsaná výzbroj se dá označit za tehdejší donucovací prostředky policie.

Za první republiky četníci věděli, že musí pravidelně cvičit s výše uvedenou výzbrojí, aby ji mohli v reálné situaci také použít.

Proto byly vydány příslušné metodické pokyny, které popisovaly sebeobranu a způsoby použití výzbroje, kterou měl četník ve službě k dispozici. Tyto předpisy uváděly, že četník musí cvičit a cvičit, že ze žáka udělá mistra právě cvičení, respektive neustálé opakování daných technik do té doby, než se je podaří bez problému zvládnout i v těch nejnáročnějších situacích.

Předpisy rozebíraly několik modelových situací, do kterých se mohl četník dostat. Níže jsou tedy popsány situace, do kterých se četník mohl dostat a jak na ně měl zareagovat, vyřešit je a pachatele zpacifikovat. Součástí těchto předpisů byl i výcvik

⁵ *Československé četnictvo 2011* [online] 2015 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z WWW: <http://www.codyprint.cz/oz_sbory/cetnictvo/index.html>.

⁶ MACEK P., *Dějiny Policie a četnictva II, Police History*, Praha 1999, s. 108.

sebeobranu. Zde byly teoreticky rozebrány a popsány situace, které četníci pravidelně cvičili a tím se zdokonalovali.

3.2 Modelové situace nácviu donucovacích prostředků u četnictva

Mezi základní modelové situace byly tehdy zařazeny

- VYPROŠTĚNÍ RUKOU
- VYHROŽOVÁNÍ NOŽEM
- ŠKRCENÍ ZEZADU
- VYHROŽOVÁNÍ REVOLVEREM

Vyproštění rukou - „Jsem-li uchopen oběma rukama v zápěstí své ruky, prostrčím volnou svou ruku mezi jeho rukama, uchopím volnou rukou svoji vlastní, padouchem drženou ruku, jíž sevrnu v pěst a mocným trhnutím vzhůru, proti palcům renitentovým, vyprostím ruku z objetí.“⁷

Vyhrožování nožem - „Stane-li se případ, že padouch na blízkou dištanc vyhrožuje mně nožem, který drží ve své vzpažené pravici, tu bleskurychle vzpažím svoji rozevřenou pravici, uchopím zápěstí padouchovo a vzpaženou levou svoji dlaň položím shora na palec renitentův. Při tom palec své levice zapru do hřbetu jeho pravice a tlačím palcem silně, vytáčeje při tom za pomoci obou svých rukou, ruku renitentovu ven, až ji vytočím do tak bolestivé polohy, že renitent vypustí nůž na zem.“⁸

Škrčení zezadu - „Renitent uchopí mě, stojí za mnou, oběma rukama za krk a škrtí. Bráním se takto: Učiním rychle hluboký předklon a pravou nohou činím úkrok vpravo vzad. Pak uchopím jeho nohu oběma rukama nad nártem, opru své hýždě o stehno uchopené nohy, zvednu jeho nohu do výše a mocným cuknutím jeho nohy nazad, přivedu renidenta k pádu na záda. Sám upadnouti nemohu, poněvadž jsem se byl rozkročil.“⁹

Vyhrožování revolverem - „Renitent na mne z bezprostřední blízkosti namíří revolverem. Učiním rychlý půlobrat vlevo, pravicí uchopím pěst renitentovy pravé ruky, v níž stiská zbraň, levicí uchopím pěst zespod zepředu pod hlaveň zbraně a oběma svými rukama odstrčím ruku renitentovu od svého těla. Potom oběma svými

⁷ VÁCLAVEK E., *Policejní hmaty pro bezpečnostní orgány*, Olomouc 1927, s. 7.

⁸ VÁCLAVEK E., *Policejní hmaty pro bezpečnostní orgány*, Olomouc 1927, s. 7-8.

⁹ VÁCLAVEK E., *Policejní hmaty pro bezpečnostní orgány*, Olomouc 1927, s. 9-10.

rukama vytáčím ruku renitentovu směrem od svého těla a to tak, až renitent pustí bolesti zbraň do mé ruky. Stane-li se, že při tom vyjde za zbraně rána, jde neškodně mimo mne¹⁰.

Výcvik u četnictva byl přizpůsoben výzbroji a výstroji četníků. Musíme si uvědomit, že četník byl povinně vybaven četnickou šavlí, puškou s bodákem, popř. obuškem a řetízky.

Četníci při výcviku sebeobrany a použití donucovacích prostředků používali jiu-jitsu a to proto, že jiu-jitsu je i v dnešní době jeden z neúčinnějších systémů reálné sebeobrany, a to nejen pro obranné složky, ale i pro civilní osoby. Navíc jiu-jitsu není a nikdy nebylo svázáno pravidly boje, takže to příslušníkům četnictva zcela vyhovovalo. Jiu-jitsu spočívá v eliminování útočníka za pomoci jednoduchých technik, jako jsou přehozy, údery, kopy, páky na různé končetiny, ale i znehybnění útočníka a to jak v postoji, tak i na zemi.

Obrázek 1: Četnictvo Československé republiky v roce 1918¹¹

3.3 Nový bezpečnostní sbor a jeho donucovací prostředky

Dne 17. 4. 1945 schválila vláda hlavní zásady výstavby nového bezpečnostního aparátu. Směr výstavby nového bezpečnostního sboru formuloval ministr vnitra takto

- četnictvo a policii nerozpouštět, ale očistit a ponechat ve výkonu služby, protože je zatím nemůžeme nahradit novými vycvičenými orgány;

¹⁰ VÁCLAVEK E., *Policejní hmaty pro bezpečnostní orgány*, Olomouc 1927, s. 7-8.

¹¹ *Československé četnictvo 2011* [online] 2015 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z WWW: <http://www.codyprint.cz/oz_sbory/cetnictvo/index.html>.

- podchytit ozbrojenou masu občanstva a snažit se urychleně začlenit mladé a vhodné lidi do bezpečnostní služby;
- utvořit zvláštní pohotovostní jednotky jako zálohy pro pohraničí.

V Čechách a na Moravě ve stejné době existovalo několik bezpečnostních složek. Jednalo se o revoluční oddíly, revoluční gardy a národní milice, dále pak policejní a četnický aparát.

Po r. 1945 byly bezpečnostní složky státu poměrně roztrženy a bylo třeba je zkonsolidovat, koordinovat jejich činnost a také kontrolovat jejich členy. Proto byl přijat záměr z těchto složek vybrat nejspolehlivější osoby do nově tvořených bezpečnostních složek státu.

Z těchto všech složek byli vybíráni příslušníci pro nový Sbor národní bezpečnosti. V řízení SNB se v tomto období uplatnila zásada dvojí podřízenosti. Národním výborům v otázkách zaměřených k bezpečnostní službě; a velitelům v otázkách odborných, výcviku, správních, kázeňských.

Postupnou výstavbou bezpečnostního aparátu se v období do vydání zákona o národní bezpečnosti vytvořily organizačně samostatné bezpečnostní složky. Nový Sbor národní bezpečnosti dostal novou politickou i pracovní náplň, byla zlikvidována nepolitičnost, která byla za první republiky záměrná a rozumná.

Téhož roku byla vyhlášena nová organizace Sboru národní bezpečnosti, která měla odstranit odlišný vývoj v jednotlivých částech republiky. K říjnu 1945 měl celý bezpečnostní aparát 34 396 příslušníků. Ve stejném měsíci byly vytvořeny tzv. zemské odbory bezpečnosti, působící při zemských národních výborech v Praze a Brně a expozitura brněnského ZOB v Ostravě. Zemské odbory bezpečnosti měly za úkol organizovat a řídit všechny složky vnitřní národní bezpečnosti v Čechách.

Podstatné organizační změny týkající se československé bezpečnosti proběhly na počátku padesátých let. Na základě vládního nařízení č. 48 z roku 1950 došlo k rozdělení původního ministerstva vnitra na dvě nová ministerstva. Ministerstvo národní bezpečnosti, které se stalo ústředním řídicím orgánem pro Sbor národní bezpečnosti a ministerstvo vnitra, které mělo na starosti vnitřní správu, včetně národních výborů.

Hlavním cílem nových organizačních opatření mělo být zkvalitnění a zvýšení operativnosti řídicí práce. Při vytváření tohoto projektu byly mnohdy nesmyslně uplatňovány sovětské zkušenosti. Řízení národních výborů pak mělo být dle možností

oproštěno od bezpečnostní problematiky. Výkonnými orgány ministerstva národní bezpečnosti se stala Velitelství Státní bezpečnosti a Velitelství Veřejné bezpečnosti.¹²

V lednu 1954 vešla v platnost nová organizační struktura československé bezpečnosti. Řídícím orgánem Veřejné bezpečnosti se stala Hlavní správa Veřejné bezpečnosti. Té byly podřízeny krajské správy a okresní oddělení ministerstva vnitra.

Pro boj proti trestné činnosti byly zřízeny nové odbory podléhající Hlavní správě VB. Znovu však docházelo na řadu problémů, nejasností a neuvážená rozhodnutí, daná rychlými a ne řádně propracovanými organizačními metodami, dogmatickým přebíráním sovětských zkušeností, podceňováním klasických forem kriminalistické práce.

Na přelomu 50. a 60. let podstatně ovlivnila činnost československé bezpečnosti nová územní organizace státu. Místo původních 19 krajů členěných na 306 okresů a 14 807 obcí, bylo nově vytvořeno 10 krajů se 108 okresy a hlavní město Praha s 10 obvody. V této souvislosti bylo utvořeno 10 krajských správ MV a u každé z nich správa VB. Byla zachována městská správa VB v Praze s obvody odděleními.

Na jednotlivých okresech byla vytvořena okresní oddělení MV, v jejichž rámci pracovala oddělení VB.¹³ Nová organizace vešla v platnost od 1. 4. 1960. Koncentrace činnosti do sídel okresů měla negativní dopad zejména v tom, že výkon služby se neustále vzdaloval od přímých potřeb lidí.

Počínaje 1. lednem 1964 byla postupně zřizována oddělení VB, jako základní organizační články Veřejné bezpečnosti. Jejich úkolem bylo zabezpečit veřejný pořádek, ochranu vlastnictví, život a zdraví občanů, bezpečnost a plynulost silničního provozu apod. Další významnou organizační změnu zaznamenalo vydání rozkazu ministra vnitra č. 12 z 24. 3. 1966, na jehož základě byly zrušeny krajské správy MV a okresní oddělení MV. Zřízeny byly krajské správy SNB a okresní oddělení VB. Tato úprava prokázala do jisté míry svou životaschopnost a opodstatněnost.

K dalším zásadním změnám v postavení a systému Sboru národní bezpečnosti došlo v letech 1968 – 1969. Ústavním zákonem č. 143/1968 vznikla československá federace. Tento zákon stanovil, že otázky vnitřního pořádku a bezpečnosti státu jsou ve společné působnosti ČSSR a obou republik. Otázky bezpečnosti byly svěřeny federálnímu ministerstvu vnitra a ministerstvům vnitra obou republik. Realizace principů

¹² *Historie policie a četnictva 2012* [online] 2015 [cit.2015-02-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>>.

¹³ *Historie policie a četnictva 2012* [online] 2015 [cit.2015-02-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>>.

federativního státoprávního uspořádání byla dána v novém zákoně o SNB ze dne 24. 4. 1974. Rozhodnutím vlády byly zřízeny také pohotovostní útvary VB.

Koncepce zákona č. 40 z roku 1974 o Sboru národní bezpečnosti byla odrazem politického stavu na počátku sedmdesátých let v Československu. Zákon byl postaven na vedoucí úloze KSČ, jednotě SNB a prioritní ochraně majetku v socialistickém vlastnictví.

Organizace, systém a řízení SNB vycházely z principu jednoty SNB a jeho podřízenosti ministru vnitra ČSSR.

Zdůrazňování jednoty SNB se využívalo k vydávání různých pokynů krajským a okresním správám SNB bez vědomí ministerstev vnitra republik, přestože šlo v mnohých případech o jejich výlučnou působnost. To vedlo k dvojkolejnosti řízení. Soustavně byl také vyvíjen tlak na útvary Veřejné bezpečnosti, aby plnily i úkoly příslušející státní bezpečnosti, což bylo v rozporu se společenským postavením a posláním složky Veřejné bezpečnosti.

Od vzniku SNB přecházely do Veřejné bezpečnosti z různých resortů státní správy jednotlivé správní agendy. Ty byly dosud vedeny národními výbory s výjimkou agendy zbraní, která byla orgány SNB vedena již od roku 1946.

Postupně vznikající agendy byly v roce 1963 sloučeny a vznikl správní odbor Hlavní správy VB, správní oddělení na krajích a skupiny na okresech. V polovině 60. let vznikla správní služba, která měla na starosti veškerou agendu k občanským průkazům, hlášení a evidenci pobytu občanů, povolovací režim kulových zbraní, zbrojní průkazy a ověřování adres osob v příslušném obvodu.

V zákoně č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti byly taxativně vyjmenovány donucovací prostředky používané jejími příslušníky. Jednalo se o

- hmaty a chvaty sebeobrany
- slzotvorný prostředek
- obušek
- pouta
- služební pes
- proud vody
- vytlačování vozidly
- úder zbraní
- výstraha a varovný výstřel do vzduchu.

Výcvik příslušníků Sboru národní bezpečnosti v užití donucovacích prostředků se v podstatě podobal výcviku dnešnímu. Byl kladen důraz na celkovou fyzickou zdatnost a odolnost příslušníků. Jednalo se hlavně o výcvik v tělocvičnách na žíněnkách a dovednosti při užití donucovacích prostředků.

Dále byl kladen důraz na techniky boje z blízka, pádovou a přehozovou techniku. Následně pak různé druhy kopů, úchopů a hmatů. Četnost těchto výcviků byla opět individuální a to dle útvaru, u kterého příslušník sloužil. Příslušníci zařazení na obvodních odděleních VB měli výcvik v užití donucovacích prostředků naplánovaný jednou za měsíc.

Zásahové jednotky, Pohotovostní motorizovaná jednotka a další specifické útvary měly výcvik častěji, a to opět dle zařazení a četnosti zákroků, většinou však jednou týdně a doplněný o střeleckou přípravu.¹⁴

Dějinný vývoj organizace a činnosti Sboru národní bezpečnosti byl ukončen revolučními změnami ve státě a společnosti, které započaly 17. listopadu 1989. V polistopadovém období byla v rámci resortu MV ČR provedena řada organizačních změn, které se významně dotkly všech útvarů a služeb.¹⁵

3.4 Donucovací prostředky u PČR po r. 1990

Po roce 1989 vznikal postupně do r. 1995 celkově nový policejní sbor České republiky. Součástí této přeměny bylo i zařazení předcházejících donucovacích prostředků a prostředků nově využitelných do tohoto policejního aparátu. Součástí byla i reorganizace výcviku a metodických pomůcek, které měly zajistit výcvik policistů ve vybraných modelových situacích. Cílem bylo, aby policisté získali takové návyky, které by jim zabezpečily správné použití donucovacích prostředků v reálných situacích včetně jejich sebeobrany.

Po roce 1989 vznikl u policie zmatek. A to nejen v praxi, ale i při výcvicích. Příručky byly již dávnou minulostí a u policejního sboru neexistovala jednotná metodika výcviku, která by policejním instruktorům jasně říkala, jakou metodu výcviku by měli provádět. Na počátku tohoto období byly určeny pouze techniky, které by policista měl ovládat, ale tyto techniky byly uvedeny tak všeobecně, že si je jednotliví

¹⁴ Rozhovor s p. Doležalem, občanským pracovníkem PČR a bývalým instruktorem výcviku příslušníků Sboru národní bezpečnosti ze dne 11. 3. 2015.

¹⁵ *Historie policie a četnictva 2012* [online] 2015 [cit.2015-02-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>>.

výcvikovní instruktoři přizpůsobovali podle toho, jaký bojový systém cvičili či preferovali.

V roce 1992 vzniklo u Policie České republiky zcela nové oddělení. Vznikla Skupina služební přípravy. Toto oddělení se dále rozdělilo na dvě skupiny, které se zabývaly metodikou služební přípravy. Určení instruktoři buď preferovali judo nebo karate.

Mezi těmito skupinami byla značná rivalita, a výsledkem bylo, že tyto skupiny spolu nespolupracovaly a ku podivu jejich nadřízeným to ani nijak nevadilo. V rámci výcviku tak působily souběžně na stejné problematice, ale získané znalosti si nevyměňovaly a ve vlastním výcviku to působilo velmi chaoticky.

V roce 1994 se skupiny sloučily a vznikla jediná skupina metodiky výcviku, která byla podřízená ministerstvu vnitra a která postupně vznikla na odboru služební přípravy a sportu. Vzniklo oddělení služební přípravy a sportu. Toto oddělení začalo dávat výcviku jednotný směr, vytvářet a řídit další metodiku výcviku, kontrolovalo a dále metodicky řídilo instruktory služební přípravy.

V dnešní době řídí metodiku služební přípravy Odbor vzdělávání, který patří do organizační struktury Policejního prezidia České republiky a je veden pod oddělením řízení lidských zdrojů a podpory výkonu.

Od r. 1990 jsou ve výcviku a nácviu používány tyto uvedené donucovací prostředky: hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany, slzotvorné prostředky, obušek, pouta, služební pes, vytlačování koňmi, technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla, zastavovací pás a jiné prostředky k násilnému zastavení vozidla, vodní stříkač, zásahová výbuška, úder střelnou zbraní, hrozba střelnou zbraní, varovný výstřel.

Základní donucovací prostředky se od té doby do současnosti příliš nezměnily, jelikož jejich užití policisty je dostatečné. Avšak s přibývajícím agresivitou pachatelů, zejména používání motorových vozidel k páčání trestné činnosti, si vyžádalo uvedené donucovací prostředky rozšířit o zastavovací pás a zahrazení cesty vozidlem. Dále se pak v současnosti klade důraz na to aby se policista co nejméně dostával do kontaktu s agresivním pachatelem. Tímto byl do donucovacích prostředků zařazen elektrický nebo dočasně zneschopňující prostředek.

4 Právní úprava použití donucovacích prostředků

Použití donucovacích prostředků není závislé na libovůli konkrétního policisty, ale je poměrně striktně upraveno zákonnými normami.

Mezi obecné právní normy, které upravují svým způsobem problematiku donucovacích prostředků a situace, kdy je může policista použít, patří Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod, Trestní zákoník a Trestní řád České republiky.

Konkrétní zákonnou normou, které upravuje používání donucovacích prostředků, zbraně a další činnosti Police ČR je zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky.

4.1 Úprava donucovacích prostředků a výcvik k jejich použití

Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky řadíme mezi konkrétní právní normu, která upravuje organizaci policie, její oprávnění a povinnosti, možnosti zásahů do práv fyzických a právnických osob a obsahuje i konkrétní ustanovení, která upravují druhy a použití donucovacích prostředků.

Toto je základní právní dokument, který musí každý policista znát a podle něj postupovat při řešení konkrétní reálné situace. Zároveň mu dává návod a výběr možných postupů při provádění služebních zákroků nebo úkonů.

Tento zákon uvádí, že jsou policisté při plnění úkolů Policie České republiky oprávněni, za podmínek stanovených zákonem, použít k provedení nebo dokončení služebního zákroku donucovací prostředky. O tom, který donucovací prostředek použije, rozhoduje sám policista, velitel zakročující jednotky, popřípadě nadřízený tohoto velitele.

V § 53 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky jsou uvedeny základní principy použití donucovacího prostředku, mezi které řadíme:

- 1) Policista je oprávněn použít donucovací prostředek k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku.
- 2) Před použitím donucovacího prostředku je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků. To neplatí v případě použití prostředku k zabránění odjezdu vozidla.

Od výzvy s výstrahou lze upustit v případě, že je ohrožen život nebo zdraví osoby a zákrok nesnese odkladu.

- 3) Policista je oprávněn použít donucovací prostředek, který umožní dosažení účelu sledovaného zákrokem a je nezbytný k překonání odporu nebo útoku osoby, proti níž zasahuje.
- 4) Elektrický donucovací prostředek je policista oprávněn použít pouze, pokud by použití jiného donucovacího prostředku zjevně nebylo dostatečné k dosažení účelu sledovaného zákrokem.
- 5) Policista při použití donucovacího prostředku dbá na to, aby nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.¹⁶

Výcvik policistů je upraven vnitřními právními normami a to pokyny policejního prezidenta ze dne 19. ledna 2009 o provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky a navazujícími právními normami krajských ředitelů R ŘKŘ č. 169/2011, o provádění služební přípravy příslušníků Krajských ředitelství policie v roce 2012, příloha č.2, Prováděcí plán služební přípravy v roce 2012.

Je nutné si uvědomit, že použití donucovacích prostředků zvyšuje bezpečnost práce policistů při práci, protože jejich zákrok je efektivnější, ušetří se náklady státu a zvýší se efektivita potírání kriminality a dodržování zákona.

K pochopení využívání donucovacích prostředků je nutné vycházet z právních norem. Základní ustanovení pro postup Policie ČR představuje článek 2 odst. 3, Ústava ČR,¹⁷ kde je uvedeno: státní moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Konkrétní formy přímého zákroku jsou upraveny zákonem o Policii České republiky¹⁸ ve znění pozdějších změn a doplněny z trestního zákoníku¹⁹ ve znění pozdějších předpisů, jehož účelem je chránit zájmy společnosti, ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob.

¹⁶ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 130-131.

¹⁷ ČESKO. Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 1, s. 4.

¹⁸ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 7-206.

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 145, s. 18.

Trestní zákoník popisuje některé okolnosti vylučující protiprávnost. Jde zejména o nutnou obranu § 29²⁰ a krajní nouzi § 28²¹. Pro přímé užití donucovacích prostředků policisty platí ustanovení o oprávněném použití zbraně § 32²².

Ve vztahu k životu a zdraví se nevylučuje trestní odpovědnost. Další okolností je plnění zákonné povinnosti nebo rozkazu. Každý, komu hrozí nebezpečí, ho není povinen snášet.²³ Je však nepřípustné, aby se toho dovolával příslušník ozbrojených sil a bezpečnostních sborů při plnění služební přísahy v souvislosti s plněním rozkazu a to i v případě, že by byl ohrožen jeho život. Odmítnout lze jen plnění rozkazu zločinné povahy. Mezi další okolnosti vylučující protiprávnost patří výkon práva a povolání, rizikové výroby a výzkumu a lékařský zákrok podle nejnovějších poznatků lékařské vědy²⁴.

4.2 Donucovací prostředky uvedené v § 52 zákona č.273/2008 Sb. používané policisty České republiky

Donucovacími prostředky jsou podle zákona o policii

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy,
- b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,
- c) obušek a jiný úderný prostředek,
- d) vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky,
- e) vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle § 56 odst. 5,
- f) zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla,
- g) vytlačování vozidlem,
- h) vytlačování štítem,
- i) vytlačování koněm,
- j) služební pes,

²⁰ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 145, s. 18.

²¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 145, s. 18.

²² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 145, s. 18-19.

²³ NOVOTNÝ, F. *Právo na sebeobranu*, LexisNexis, Praha 2006, s.31

²⁴ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 145, s. 18.

- k) vodní stříkač,
- l) zásahová výbuška,
- m) úder střelnou zbraní,
- n) hrozba namířenou střelnou zbraní,
- o) varovný výstřel,
- p) pouta,
- q) prostředek k zamezení prostorové orientace.²⁵

4.3 Obecné podmínky použití donucovacích prostředků

Obecné podmínky upravují situace, ve kterých může policista donucovací prostředky použít, a zároveň mu ukládají určité povinnosti, které musí dodržet, aby použití těchto prostředků bylo v souladu se zákonnými normami.

Mezi takové podmínky řadíme

- donucovací prostředky je policista oprávněn použít v zájmu ochrany bezpečnosti osob, své vlastní a majetku a ochrany veřejného pořádku, proti osobě, která je ohrožuje;
- před použitím donucovacích prostředků je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků. To neplatí v případě technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla. Od výzvy s výstrahou může upustit jen v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví anebo život nebo zdraví jiné osoby a služební zákrok nesnese odkladu;²⁶
- o tom, který z donucovacích prostředků použije, rozhoduje policista podle konkrétní situace tak, aby dosáhl účelu sledovaného služebním zákrokem; přitom použije takového donucovacího prostředku, který je nezbytně nutný k překonání odporu osoby, která se dopouští protiprávního jednání;
- policista je povinen dbát, aby použitím donucovacího prostředku nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání;²⁷

²⁵ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 125-126.

²⁶ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 130-131.

²⁷ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 131.

- jestliže policista zjistí, že při použití donucovacích prostředků došlo ke zranění osoby, je povinen, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Po každém použití donucovacího prostředku, při kterém došlo ke zranění osoby, musí policista ihned, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření;
- dále je povinen učinit všechny neodkladné úkony, aby mohla být řádně objasněna oprávněnost užití donucovacích prostředků;²⁸
- lékařské ošetření je povinen policista zajistit pouze tam, kde to povaha zranění vyžaduje. Musí tak učinit vždy, když o to zraněná osoba požádá. Lékařské ošetření se poskytuje na místě, na policejním útvaru anebo na lékařské pohotovostní službě. Osoba je zde eskortována policejním vozidlem, nebo sanitním vozem s policejním doprovodem tak, aby mohla po ošetření vysvětlit v rámci přestupkového nebo trestního řízení z jakého důvodu neuposlechla pokyn policisty a ten byl nucen použít proti ní donucovací prostředek;
- každý služební zákrok, při kterém bylo použito donucovacích prostředků je povinen příslušník Policie České republiky bezodkladně ohlásit svému nadřízenému s upřesněním, kterého donucovacího prostředku použil, z jakého důvodu a s jakým výsledkem.

Zákon o Policii České republiky upravuje i další povinnosti policisty po použití donucovacích prostředků, které jsou uvedeny v § 57 zák. č. 273/2008 Sb. Zde je uvedena tato povinnost policisty: „pokud policista použil úderu střelnou zbraní, varovného výstřelu anebo jestliže při použití jiného donucovacího prostředku byla způsobena smrt, újma na zdraví nebo škoda na majetku, zpracuje ještě písemné hlášení.“

Vzniknou-li pochybnosti o oprávněnosti nebo přiměřenosti použití donucovacích prostředků, a nebo při jejich použití byla způsobena smrt, újma na zdraví nebo škoda na majetku, je nadřízený policisty povinen zjistit, zda jich bylo použito v souladu se zákonem nebo interním aktem. O tomto zjištění sepíše úřední záznam. Použije-li policista donucovacího prostředku v době mimo službu, je povinen jejich použití ihned ohlásit nejbližšímu útvaru Policie České republiky a dále postupovat jak je uvedeno shora.²⁹

²⁸ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 138.

²⁹ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 138.

4.4 Zvláštní omezení při užití donucovacích prostředků

Zákon o Policii České republiky omezuje možnosti policisty použít donucovací prostředky proti určitým osobám. Tyto osoby a omezení výběru DP policistou jsou uvedeny v § 58 tohoto zákona.

Zákon mezi osoby, proti kterým je volba DP omezena, řadí za dalších podmínek

- těhotnou ženu
- osobu vysokého věku
- osobu se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou a
- osobu mladší 15 let.

V zákoně o Policii České republiky v § 58 Zvláštní omezení, jsou uvedeny DP, které policista proti zde uvedeným osobám *NESMÍ* použít až na zde uvedené *VÝJIMKY*.

„Při služebním zákroku proti těhotné ženě, osobě vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou a osobě mladší 15 let nesmí policista použít úderů a kopů, slzotvorných prostředků, zásahové výbušky, obušku, pout, služebního psa, úderu zbraní, hrozby zbraní, varovného výstřelu a zbraně, vyjma případů, kdy útok těchto osob bezprostředně ohrožuje životy a zdraví policisty nebo jiných osob nebo hrozí větší škoda na majetku a nebezpečí nelze odvrátit jinak.

Útok bezprostředně ohrožuje život a zdraví tehdy, pokud přímo hrozí, tedy útočník dal svým jednáním dostatečně policistovi najevo, že zamýšlí útok započít, například uchopil do ruky tyč, nůž, boxer, nebo kterýkoliv předmět, kterým lze učinit útok proti tělu důraznějším a přibližuje se k policistovi, nebo jiné osobě spolu s verbálními, či neverbálními výhrůzkami. Pokud tyto podmínky splněny nejsou, může policista proti těhotné ženě, osobě vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou a osobě mladší 15 let použít pouze hmaty a chvaty sebeobrany.

Za těhotnou je v souvislosti s použitím donucovacích prostředků policistou považovat ženu, na které je stav těhotenství zjevný, nebo která se za těhotnou prohlásí předtím, než proti ní policista donucovací prostředek použije, nebo o ní i jiná osoba prohlásí, že je těhotná.

U osob vysokého věku není stanovena pevná věková hranice. Kriteériem pro určení policisty, zda se o takovou osobu jedná, je především její fyzický vzhled a stav.

Za osobu se zjevnou vadou nebo chorobou je třeba považovat osobu s ochrnutými končetinami, osobu pohybující se jen s pomocí invalidního vozíku nebo o berlích, osobu s podstatně sníženou mobilitou, osobu nevidomou.

Za osobu mladší 15 let je třeba považovat osobu, o které policista tuto skutečnost zjistí z osobního dokladu, lustrací v evidenci obyvatel, nebo která o sobě před použitím donucovacího prostředku prohlásí, že je osobou mladší 15 let, nebo jiná osoba o ní před použitím donucovacího prostředku prohlásí, že se jedná o osobu mladší 15 let.³⁰

³⁰ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 140.

5 Základní pojmy z problematiky donucovacích prostředků

Pro vhodné použití DP musí policista znát podmínky, které mu umožňují jejich použití, musí znát jejich charakteristiku a místa na těle člověka, na která je může uplatnit, aby nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze jejího protiprávního jednání.

5.1 Hmaty, chvaty, údery a kopy

Hmaty a chvaty jsou fyzické techniky pocházející z bojového umění a zahrnují zejména úchopy a držení, páky, škrcení, porazy, podmetry, přehozy, tlaky na citlivá místa. Údery jsou pohybové techniky spočívající v rázovém přenosu kinetické energie do objektu za pomoci horních končetin či hlavy, kopy za pomoci dolních končetin.

Hmaty, chvaty, údery a kopy je policista oprávněn použít zejména, aby

- a) zajistil bezpečnost jiné osoby nebo svou vlastní před protiprávním útokem, který bezprostředně hrozí, trvá nebo podle všech známků bude pokračovat,
- b) zabránil výtržnosti, rvačce, úmyslnému poškozování majetku nebo jinému protiprávnímu jednání, kterým je narušován veřejný pořádek,
- c) provedl eskortu osoby, která klade odpor,
- d) zabránil osobě předvedené, zajištěné, zatčené a zadržené na útvaru policie nebo umístěné v policejní cele napadat policistu nebo jinou osobu, či ničit zařízení služebních místností,
- e) zabránil násilnému vstupu nepovolané osoby do chráněných nebo střežených objektů nebo na místa, kam je vstup zakázán.³¹

Hmaty a chvaty policista použije především k překonání pasivního odporu, např. k dokončení předvedení nebo zajištění, kdy osoba i po výzvě odmítá následovat policistu. Údery a kopy sebeobrany použije policista převážně jako prostředek k zastavení bezprostředního útoku a k vytvoření podmínek pro případné použití jiných, vhodnějších donucovacích prostředků. Policista si zde musí uvědomit, že v okamžiku,

³¹ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 126.

kdy bude chtít uplatnit hmat, nebo chvat k překonání pasivního odporu osoby, může nastat situace, kdy osoba ze stavu pasivity přejde k aktivní obraně, či útoku.

Pasivním odporem je činnost osoby, kdy tato osoba nespolupracuje, odmítá uposlechnout pokyn policisty, ale jinak se vůči policistovi nedopouští násilí. Například odmítá nastoupit do služebního vozidla a zapírá se o střechu vozidla, různě se policistovi zpěčuje a tím se mu protiví při provádění služebního zákroku.

Aktivním odporem je taková činnost osoby, kdy se osoba aktivně snaží zabránit policistovi v provedení nebo dokončení služebního zákroku, nebo dokonce na policistu útočí. Hmatem je sebeobranný nebo útočný prvek, jehož cílem je účelově působit bolest. Cílem chvatu nebývá působit bolest, ale blokovat a znehybnit soupeře. Patří sem techniky porazů, strhů, páčení, škrcení a blokování. K těmto úkonům jsou policisté cvičeni.

Údery jsou útočné techniky prováděné pažemi. K úderům využívají policisté různých úderových ploch, například čelo, pěst, hřbet pěsti a patu dlaně, které směřují na citlivá místa lidského těla.³²

Tento donucovací prostředek je u policisty užíván nejčastěji, jelikož slouží k okamžité obraně policisty před napadením nebo naopak ke zpacifikování osoby porušující zákon.

5.2 Slzotvorné prostředky

Jedná se zejména o slzný plyn ve formě spreje, úzkého proudu tekutiny - tzv. tekutá střela či tekutiny přidávané do proudu vody při použití vodního stříkače. Tyto prostředky se uplatní jednak proti jednotlivým osobám, většinou v podobě slzného spreje, nebo proti skupině osob v situacích hromadného narušování veřejného pořádku (protiprávní demonstrace, manifestace, nepokoje, výtržnosti).

Policista proto slzotvorné prostředky použije zejména na volném prostranství, přičemž by měl být brán v úvahu směr a síla větru, případně jiné proudění vzduchu. Slzotvorné prostředky používá policie především ve formě kapesního aerosolového slzotvorného rozstřikovače, tzv. KASR. Dále ve formě granátů a světlic se slzným plynem, nebo jako příměs do vody při použití vodního stříkače, které se používají zejména při služebních zákrocích pod jednotným velením.

Tento donucovací prostředek je využíván jen výjimečně, jelikož při jeho užití mohou být zasaženy nezúčastněné osoby nebo působením povětrnostních podmínek může být

³² Odbor vzdělávání, Ředitelství pro řízení lidských zdrojů. *Příprava k použití donucovacích prostředků*, Praha, Policejní prezidium České republiky, vedeno pod č.j.: PPR-2166-1/ČJ-2011-0099OP-OV, s. 24.

zasazen i zasahující policista. Tento DP se nepoužívá v prostředcích hromadné dopravy, v uzavřených místnostech, ledaže by k tomu byl výjimečný důvod např. v rámci sebeobrany apod.

5.3 Elektrický prostředek

Tento donucovací prostředek je novinkou u policie. Policisté jsou jím vybaveni jen výjimečně, jelikož jeho pořizovací cena je vysoká. Ve výbavě ho mají v současné době policejní útvary a to SPJ, PMJ a URNA.

Jedná se elektrický paralyzér, který při přímém kontaktu s tělem oponenta vyšle elektrický výboj o přesně definované síle a tuto osobu paralyzuje. V současné době je policie vybavena tzv. TASERY. Jedná se o specifický paralyzér, jelikož ho lze využít jak při přímém kontaktu s tělem oponenta, tak i na vzdálenost do 10–15 m. Umožňuje zasáhnout útočnicka dvěma elektrodami ve tvaru šipek připojených drátky k tělu DP a vysílat na dálku elektrické impulsy do těla oponenta a policista může rychle reagovat na projevy oponenta.

Oproti ostatním elektrickým paralyzérům, které fungují na principu působení bolesti, je Taser odlišný v tom, že je schopen přerušit komunikaci mezi nervovou a pohybovou soustavou. Působí na narkomany, na osoby jednající v afektu, alkoholiky a další rizikové jedince, u kterých běžné paralyzéry buď nefungují vůbec nebo jen částečně.

V souvislosti se zavedení Taseru byla v médiích donekonečna řešena otázka humanity. Ani u jednoho případu jeho použití se neprokázalo, že by tento zásah měl za následek poškození zdraví či smrt oponenta.³³

Obrázek 2: TASER X26E užívaný Policií České republiky³⁴

³³ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 122.

³⁴ *Taser 2014* [online] 2015 [cit. 2015-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.taser.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Typy-X26E/176>>.

5.4 Obušek a jiný úderný prostředek

Obuškem se rozumí všechny druhy a velikosti obušků, včetně obušku s příčnou rukojetí. Slouží zejména k překonání odporu, kterým se osoba brání donucování ke splnění právní povinnosti nebo obraně policisty proti fyzickému útoku osoby.

Z hlediska platných právních norem je nutné omezit údery na svalnatá místa těla, kde se nenacházejí důležité orgány. Místem vhodným k úderu obuškem tedy jsou záda, hýždě, stehna a paže.

Je zakázáno používat údery na hlavu, krk, ledviny, břicha a podobně. Úderem do svalnaté části těla docílíme jen krátkodobého vyřazení útočníka nebo jeho zastrašení. Zvláště zimní oděv snižuje účinnost zásahu, zde se doporučuje opakovaně zasahovat předsunuté předloktí útočníka, které nebývá dokonale kryto oděvem. V současné době jsou policisté vyzbrojeni krátkým pryžovým obuškem a také obuškem s příčnou rukojetí z tvrzeného plastu, tzv. Tonfou.³⁵

Smyslem jejich užití je znásobit účinek úderu policisty a prodloužit vzdálenost mezi pachatelem a policistou. Právní řád nestanoví žádná omezení ve směru zásahových míst na těle, policista se proto musí samozřejmě řídit obecnou zásadou proporcionality i při volbě zásahového místa při použití obušku.

Obrázek 3: Tonfa a tvrzený teleskopický obušek³⁶

Pokud jde o předměty mající povahu úderného prostředku, musí jít samozřejmě o prostředky, které jsou svými účinky a vlastnostmi srovnatelné s účinky a vlastnostmi obušku či jiného úderného prostředku.

³⁵ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 123.

³⁶ *Zboží.cz* [online] 2015 [cit. 2015-01-10]. Dostupné z WWW:<<http://www.zbozi.cz/vyrobek/teleskopicky-obusek-21-cerny>>.

Tedy nejde samozřejmě o příliš dlouhé či těžké tyče (traverza, lešenářská trubka apod.), ty již mají účinky a vlastnosti odlišné od obušků a výcvik s obuškem není pro použití těchto předmětů dostatečný. Lze je proto použít pouze v nutné obraně či krajní nouzi. V praxi by se mohlo jednat o nohu stolu či židle.

5.5 Zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla

Zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla patří mezi donucovací prostředky, které se dle dikce zákona používají sice proti věci, nicméně se tímto působením na věc donucuje k určitému chování osoba řidiče vozidla.

Z hlediska technického může jít o zařízení skládající se z několika spojených kovových prahů se zabudovanými sklopnými trny, jejichž účelem je roztrhat pláště pneumatik jedoucího vozidla, nebo místo pásu s pevně spojenými trny mohou být použity ostré duté jehlany, které se zabodnou do plášťů a plynule „vypustí“ pneumatiky vozidla, nebo může jít o kovové kříže spojené řetězy, na které vozidlo v rychlosti najede, tím se kola dostanou mimo kontakt s vozovkou a postupně se tak vozidlo zastaví. Tyto zastavovací pásy lze obvykle převážet v kufru policejního vozu. Použití může spočívat buď v zastavení vozidla, nebo v zabránění mu odjet. Policista je oprávněn je použít pouze v zájmu bezpečnosti své osoby, jiné osoby nebo majetku, anebo v zájmu ochrany veřejného pořádku.

Obrázek 4: Zastavovací pás³⁷

³⁷ *Policista.cz*[online]2015[cit. 2015-02-18]. Dostupné z WWW:<<http://www.policista.cz/clanky/reportaz/zastavovani-vozidel-818>>.

K zahrazení cesty vozidlem se považuje vytlačování služebním vozidlem za jízdy, jehož účelem je zastavení nebo zpomalení vozidla, proti němuž zákrok směřuje. Z praxe je známo, že velkou výhodou užití tohoto DP je, když se zákroku účastní dvě služební vozidla, přičemž jedno z nich předjede ujíždějící vozidlo, začne jej zpomalovat a druhé vozidlo jej blokuje z levé strany.

K zabránění odjezdu vozidla se nejčastěji používá tzv. botička, která se nasadí na jedno z kol vozidla a tímto se znemožní řidiči odjet z místa. Užívá se v případech, kdy řidič vozidla klade pasivní odpor a odmítá se podrobit prováděným úkonům.

5.6 Vytlačování vozidlem

Vytlačování vozidlem lze použít k vytlačení skupiny osob z určitého prostoru nebo k rozptýlení většího počtu osob. Vytlačování vozidlem patří do skupiny tří donucovacích prostředků (vytlačování vozidly, vytlačování štíty a vytlačování koňmi) s obdobným smyslem užití, kterým je vytlačení osob z určitého prostoru. Z hlediska aplikace principu přiměřenosti je takový postup možný zejména v případě zákroku proti větší skupině osob obvykle větším počtem pomalu jedoucích vozidel.

Je při tom třeba dbát, aby osoby mohly opustit prostor a aby nedošlo ke zranění těch osob, které před vozidly ustupují.

Ustanovení o vytlačování vozidly mohou policisté použít i k vytlačení (odtlačení) překážky (barikády) a k zatarasení přístupu nepovolaných osob na místa, kam je vstup v zájmu ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti zakázán.³⁸

Tento donucovací prostředek je využíván zejména při fotbalových utkáních a demonstracích.

5.7 Vytlačování štítem

Vytlačování štítem se používá při zákrocích proti větším skupinám osob. Jde většinou o průhledné štíty z tvrzeného plastu v konkávním provedení. Zákon však nevylučuje použití tohoto donucovacího prostředku i při zásazích proti jednotlivcům, zejména při zákrocích proti agresivnímu jedinci. Vytlačování štítem se využije při zákrocích pod jednotným velením, pokud není možné použít vhodnější taktiku, která méně ohrožuje zdraví zakročujících policistů.

³⁸ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 123-124.

V praxi se štítů užívá, tak, že se utvoří řada policistů se štíty a ti buď brání napadený objekt, nebo naopak postupují vpřed a vytlačují osoby z určitého prostoru.

5.8 Služební pes

Služebního psa lze použít za obecných podmínek dle § 53 odst. 1 z. č. 273/2008 Sb. jako donucovacího prostředku a to tak, že služební pes zastrašuje osoby štěkáním, popř. pachatele chytá, kouše, drží za oblečení apod. Za dané situace jej policista může použít s náhubkem či bez náhubku.

Kromě toho lze služebního psa použít samozřejmě jako jiný věcný prostředek během úkonu policie, nikoliv tedy jako donucovací prostředek. Je to v případech, kdy policie služebního psa použije ke stopování živé osoby, k vyhledávání ukrytých osob věcí např. drog, mrtvol nebo výbušniny. Takto lze služebního psa použít i k pachové identifikaci stop a osob nebo při záchranných pracích při haváriích a živelních pohromách.

Na používání služebních psů se vztahuje výjimka z pravidel ochrany zvířat proti týrání dle § 9 odst. 2 zák. č. 246/1992 Sb.³⁹

Obrázek 5: Použití služebního psa při zákroku hlídky PČR⁴⁰

³⁹ ČESKO. Zákon č. 246/1992 Sb. o ochraně zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů, Česká republika* 1992, částka 50, s. 15.

⁴⁰ Odbor vzdělávání, Ředitelství pro řízení lidských zdrojů. *Příprava k použití donucovacích prostředků*, Praha, Policejní prezidium České republiky, vedeno pod č.j.: PPR-2166-1/ČJ-2011-0099OP-OV.

5.9 Vytlačování koněm

Vytlačování koněm se použije zejména v případech zákroků proti většímu počtu osob (protiprávní demonstrace, manifestace, nepokoje, výtržnosti při sportovních utkáních apod.), kdy je třeba vytlačit větší počet osob z určitého prostoru.

K tomu zákroku lze používat pouze speciálně vycvičené policejní koně, jejichž výcvik zaručuje, že se nedostanou mimo kontrolu policistů. Tento donucovací prostředek se uplatní zejména v situacích, kdy by vytlačování štíty nebylo dostatečně účinné, ale vytlačování vozidly není vzhledem k situaci (např. terénu) použitelné.

5.10 Vodní stříkač

Tento donucovací prostředek je využíván při fotbalových utkáních, kdy část fanoušků narušuje veřejný pořádek nebo odmítá opustit určité místo nebo při demonstracích proti větší skupině osob, která nereaguje na výzvy dávané policií, a jiné DP by byly zjevně neúčinné.

Obrázek 6: Policejní vodní stříkač⁴¹

Mechanismus vodního stříkače spočívá v použití proudu vody k působení na těla osob, proti kterým se zasahuje. Z technické povahy prostředku vyplývá, že je používán v drtivé většině případů pouze v situacích, kdy je třeba zakročit proti většímu počtu osob (demonstrace apod.), kdy dochází k závažnému narušování veřejného pořádku či bezpečnosti. Většinou je používán k zastavení, rozprašení davu či k vytlačení větší skupiny osob z určitého prostoru.

⁴¹ *Policista.cz*[online]2015[cit. 2015-02-18]. Dostupné z WWW:< <http://www.policie.cz/obrazek/vodni-strikac-590824.aspx>>.

Tento prostředek lze také kombinovat s použitím donucovacího prostředků dle písmene b), a to slzotvorného prostředku, který je přidáván do proudu vody, jež pak funguje jako médium, které slzotvorný prostředek přenesou na skupinu osob.⁴²

5.11 Zásahová výbuška

Tento donucovací prostředek je užíván speciálními útvary a řadoví policisté jej nemají běžně k užití.

Zásahová výbuška je speciální předmět, jehož účelem je působit výrazným akustickým efektem na smysly a psychiku osoby, proti které policista zakrojuje tak, aby ji buď donutil ke splnění výzvy či pokynu policisty, nebo k vytvoření momentu překvapení, v důsledku kterého je osoba na krátkou dobu paralyzována, během níž může např. zásahová jednotka policie bezpečně bez vzniku újmy na straně policistů či osoby tuto osobu zadržet či zatknout.

Mechanismus fungování zásahových výbušek je založen na výbuchu malé pyrotechnické nálože generující velmi intenzivní zvukový a světelný efekt.⁴³

5.12 Úder střelnou zbraní

Úder střelnou zbraní jako donucovací prostředek policista použije při nenadálém napadení v sebeobraně, zápase zblízka, když se dostane do tísně a nemá možnost požit jiné donucovací prostředky. K úderu je třeba použít zbraň zajištěnou, nebo takovou, která disponuje mechanismem jisticím proti náhodnému výstřelu.

Úder střelnou zbraní je policista oprávněn použít v sebeobraně, nebo je-li bezprostředně ohrožen život a zdraví jiné osoby a účelu nelze dosáhnout jiným způsobem. Zbraň se použije k úderu tak, aby bylo dosaženo chvilkového přerušování útoku, nebo tísně a byl získán čas k použití jiných donucovacích prostředků.

Úder střelnou zbraní může být veden proti tělu útočníka nebo jako silné „bodnutí“ hlavní zbraně do měkkých tkání útočníka.

⁴² ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 124.

⁴³ *Policista.cz*[online]2015[cit. 2015-02-18]. Dostupné z WWW:<<http://www.policie.cz/clanek/zasahove-vybusky.aspx>>.

5.13 Hrozba namířenou střelnou zbraní

V poslední době je tento donucovací prostředek často využíván proti řidičům ujíždějících vozidel, kteří odmítají opustit vozidlo, ve kterém se v době zákroku nacházejí.

Před použitím hrozby střelnou zbraní policista zváží, zda účelu sledovaného služebním zákrokem nelze dosáhnout použitím jiného donucovacího prostředku. Hrozbu střelnou zbraní je policista oprávněn použít poté, co provedl výzvu s výstrahou, a určil další aktivitu osoby, proti níž zakročuje a tato zjevně nereaguje nebo reaguje jinak, než policista ve výzvě uvedl.

Dále tento DP použije tak, aby zajistil bezpečnost jiné osoby nebo svou vlastní před protiprávním útokem, pokud útok bezprostředně hrozí, trvá nebo podle všech známek bude pokračovat, nebo aby zabránil útěku prchající osoby, která byla přistižena při páchání úmyslného trestného činu, či je důvodně podezřelá z jeho páchání, je nebo má být eskortována. Dále aby zabránil násilnému vstupu nepovolaných osob do chráněných nebo střežených objektů nebo na místa, kam je vstup zakázán.⁴⁴

5.14 Varovný výstřel

Užívá se opět nejčastěji, proti utíkajícím osobám podezřelých z trestné činnosti, a to z místa činu, které neuposlechnou pokynů policisty nebo proti řidičům ujíždějících v motorových vozidlech. Před použitím varovného výstřelu policista zváží, zda účelu sledovaného služebním zákrokem nelze dosáhnout použitím jiného donucovacího prostředku. A také musí zvážit místo, kde může tento DP bezpečně použít.

Varovného výstřelu je policista oprávněn použít zejména, aby zajistil bezpečnost jiné osoby nebo svou vlastní před protiprávním útokem, pokud útok bezprostředně hrozí, trvá nebo podle všech známek bude pokračovat, nebo aby zabránil útěku prchající osoby, která byla přistižena při páchání úmyslného trestného činu, či je důvodně podezřelá z jeho páchání, je nebo má být eskortována. Dále aby zabránil násilnému vstupu nepovolaných osob do chráněných nebo střežených objektů nebo na místa, kam je vstup zakázán.

Před použitím varovného výstřelu je policista povinen posoudit svůj momentální fyzický a psychický stav např. fyzické vyčerpání, stres, zranění kolegy, aby použitím varovného výstřelu neohrozil jiné osoby. Při použití varovného výstřelu je policista

⁴⁴ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s.124-125.

povinen dbát nutné opatrnosti se zřetelem na charakter místa a okolí služebního zákroku, aby k takovému ohrožení nedošlo. Mezi místa, kde by mohl ohrozit jiné osoby, patří vysoká koncentrace obyvatel, bytová zástavba, hustota silničního provozu, terén, noční a denní doba, povětrnostní podmínky.

Varovný výstřel musí být veden do bezpečného prostoru tak, aby po celé dráze účinného dostřelu bylo vyloučeno ohrožení života, zdraví a majetku nezúčastněných osob a osoby, proti které směřuje služební zákrok. Zároveň policista může pro použití předpokládat, že situace na místě zákroku se změní a bezprostředně nastanou podmínky pro požití zbraně.

Varovného výstřelu nelze použít jako opětovné výzvy nebo znamení k zastavení dopravního prostředku, které jsou podmínkou pro použití zbraně. Tento donucovací prostředek proti vozidlu je obecně nedoporučován, jelikož jeho užití by bylo neúčinné. Jde o případy, kdy ujíždějící řidič vozidla je pronásledován policisty ve vysoké rychlosti a výstřel vzhledem ke vzdálenosti a hluku není slyšet. Dále by pak mohlo tímto dojít k poškození majetku nebo ke zranění nezúčastněných osob. Varovný výstřel je jedním z nejdůležitějších donucovacích prostředků.⁴⁵

5.15 Pouta

Po donucovacím prostředku hmaty, chvaty, údery a kopy je tento donucovací prostředek opět nejčastěji užíván policisty v běžném výkonu služby a často za použití hmatů a chvatů navazuje právě požití pout.

Policista je oprávněn pouta použít zejména ke spoutání eskortované osoby, která ohrožuje svoji bezpečnost, jiné osoby, policisty, poškozuje cizí majetek nebo vzhledem k jejímu agresivnímu chování a charakteru protiprávního jednání je předpoklad, že se pokusí o útěk, nebo ke spoutání kterékoliv osoby při provádění služebního zákroku, jež ohrožuje svoji bezpečnost, jiné osoby, policisty, poškozuje cizí majetek nebo vzhledem k jejímu agresivnímu chování a charakteru protiprávního jednání je předpoklad, že se pokusí o útěk.⁴⁶

Pouta policista použije, podle situace a chování poutané osoby, ke spoutání rukou vpředu nebo za zády, případně k vzájemnému připoutání dvou či více osob. Pouta lze připevnit k poutacímu pásu anebo použít pro připoutání osoby k vhodnému předmětu.

⁴⁵ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 125.

⁴⁶ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 130.

Pouta užívaná v policejní výzbroji zn. RALK mají všechna stejné klíčky. Plastové řemínky a šňůry jsou pouta pro jednorázové použití.

Díky jejich nízké ceně a hmotnosti jich může mít policista u sebe několik a spoutat více útočníků, například výtržníků při sportovních utkáních. Tato pouta mají jednostranně fungující zatahující mechanismus bez možnosti zpětného chodu a klíčku.

Obrázek 7: Jednorázová pouta a policejní pouta Ralk⁴⁷

5.16 Prostředek k zamezení prostorové orientace

Prostředky k zamezení prostorové orientace se rozumí například zatmavené lyžařské brýle, kápě, kukla nasazená obráceně. I v případě těchto prostředků platí obecné zásady úkonu, zejména zásada přiměřenosti.

Užijí se zejména preventivně při transportu nebezpečných osob ke ztížení jejich možností útěku nebo např. při omezování osobní svobody osoby, která po policistech plive a lze u ní důvodně předpokládat výskyt nakažlivé nemoci. Prostředek k zamezení prostorové orientace používá policista zejména v případech transportu nebezpečného pachatele.⁴⁸

⁴⁷ Fight Sport [online] 2015 [cit. 2015-02-6]. Dostupné z WWW:<<http://www.fightsport.cz/pouta-policejni-ralk>>.

⁴⁸ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 125.

6 Výcvik policistů k užití donucovacích prostředků

Výcvik policistů patří ke každodenní přípravě na službu a provádí se proto, aby policista, který donucovací prostředky musí použít, je použil pouze v rámci zákona a v případě užití těchto donucovacích prostředků nedošlo zbytečné k újmě na zdraví osoby, proti níž zakročuje.

V rámci Policie ČR a jejího dosavadního vývoje v oblasti způsobu výuky donucovacích prostředků byly zpracovány dva dílčí metodické pokyny. První jednotný metodický pokyn byl vypracován v roce 1996 a byl rozdělen do tří částí. Nazývá se *Metodika nácviku donucovacích prostředků*.

Vzhledem k dynamickému vývoji profesní sebeobrany a dílčím změnám v zákoně o Policii České republiky, bylo nutné metodické pokyny modernizovat a aktualizovat. K poslední a zásadní modernizaci došlo v roce 2011. Další metodická příručka je vydána pod názvem *Příprava k použití donucovacích prostředků*. Metodická příručka z r. 2011 je určena ke sjednocení metod a postupů při přípravě k použití donucovacích prostředků realizované v rámci Policie České republiky.

Dále jsou stanoveny základní podmínky pro zvládnutí určených donucovacích prostředků. Tyto získané znalosti a dovednosti budou následně udržitelné v rámci služební přípravy a budou reálně využitelné při výkonu služby.

6.1 Základní úkoly výcviku

Pro lepší pochopení uvádím podmínky výcviku, které musí splnit policista zařazený ve druhé skupině, tedy policista, který slouží na místních, obvodních odděleních, oddělení hlídkové služby a v Pohotovostní motorizované jednotce KŘ PČR Praha.

Nácvik používání vybraných donucovacích prostředků a nácvik základních taktických dovedností provádějí tito policisté minimálně 8x za rok. Tam, kde to podmínky umožňují, se policisté účastní integrovaného výcviku.

Dále se ukládá vedoucím zpracovat vlastní prováděcí plán služební přípravy včetně pokynů k jeho provedení. Tímto se dává určitá volnost jednotlivým výcvikovými instruktorům k vytvoření metodiky výcviku, která je pro daný útvar policie nejvhodnější.⁴⁹

⁴⁹ RŘKŘ č. 169/2011, o provádění služební přípravy příslušníků Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy a Obvodních ředitelství policie Praha I-IV v roce 2012, příloha č. 2, Prováděcí plán služební přípravy v roce 2012.

Mezi základní úkoly výcviku patří zvládnutí

- teoretické přípravy
- taktické přípravy
- výcviku DP v reálném prostředí

Taktická příprava – zvládnutí základních pravidel a postupů při kontaktu s pachatelem v situacích vyžadujících služební zákrok a schopnost volit optimální postup k úspěšnému provedení služebního zákroku dle stupně náročnosti odpovídající dané skupině služební přípravy.

Nácvik použití donucovacích prostředků – zakomponování nové metodiky použití donucovacích prostředků do systému výcviku, získání udržování a prohlubování znalostí a dovedností v oblasti racionální obrany a útoku, včetně použití přidělených donucovacích prostředků, zvládnutí jednoduchých modelových situací.⁵⁰

6.2 Tréninkové pomůcky pro nácvik donucovacích prostředků

Tréninkové pomůcky usnadňují a urychlují teoretické praktické zvládnutí používání DP v praxi. Umožňují policistům provádět nácvik použití technik i DP, aniž by někoho zranili nebo se takto taková možnost značně eliminuje.

V rámci výcviku instruktoři dnes vyžadují intenzivnější kontakt policistů při výcviku, tím více si policisté uvědomí nebezpečnost útoků, ale také svoji schopnost takové útoky odrazit.

Značná část policistů při prvním kontaktním cvičení může být zaskočena a mohou mít určitý psychický blok v tom směru, že budou muset efektivně udeřit kolegu cvičným obuškem, udeřit jej rukou nebo jej kopnout. Je nepochybné, že bez tréninkových pomůcek by nebyl výcvik nikdy dostatečně účinný. Proto Policie ČR nakoupila pro výcvik svých policistů tréninkové pomůcky, mezi které patří:

- cvičný obušek
- cvičný slzotvorný prostředek
- malá a velká lapa
- ochranná helma s mříží

⁵⁰ RŘKR č. 169/2011, o provádění služební přípravy příslušníků Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy a Obvodních ředitelství policie Praha I-IV v roce 2012, příloha č. 2, Prováděcí plán služební přípravy v roce 2012.

- boxerské rukavice
- ochranný oblek
- cvičný nůž
- Set FX simulace

Cvičný slzotvorný prostředek – výhodou je, že tato pomůcka je identická se skutečným slzotvorným prostředkem.

Policisté si při výcvicích mohou vyzkoušet, jak je obtížné zasáhnout obličej útočnick, z jaké vzdálenosti mohou být zasaženi odraženou dráždivou látkou. Samozřejmě i zde je důležitá praxe. To znamená, že ve chvíli, kdy by ve skutečnosti byl použit slzotvorný prostředek, musí policisté počítat s tím, že zasažená osoba bude eskortována, bude s ní manipulováno, kde a v jaké prostředí proti ní může být tento DP použit, aby nebyly zasaženy neúčastné osoby, jak osobu popř. i další zasažené policisty ošetřit.

Obrázek 8: Cvičný slzotvorný prostředek⁵¹

Cvičný molitanový obušek – v současné době se již mimo jiné používá i na útvaru PMJ. Jelikož jsem s ním již absolvoval výcvik, mohu říci, že váha i délka jsou velmi podobné, tudíž techniky, které se natrénují cvičným obuškem, se ve skutečnosti dají bez problémů použít. Policista si však na ulici musí uvědomit, že obušek má kovové tělo a zásah do těla útočníka jej prakticky okamžitě vyřadí z dalšího boje. Samozřejmě záleží na oblasti zásahu.

⁵¹ Odbor vzdělávání, Ředitelství pro řízení lidských zdrojů. *Příprava k použití donucovacích prostředků*, Praha, Policejní prezidium České republiky, vedeno pod č.j.: PPR-2166-1/ČJ-2011-0099OP-OV, s. 15.

Malé a velké lapy – malé lapy jsou vhodné na úderý nebo cvičný obušek. Jsou také velmi vhodné na „vracení úderů“, tím pádem policista bude mít zpětnou vazbu.

Ochranná helma s mříží – je nepochybné, že úder na hlavu je jedním z nejtěžších úderů vůbec. Někteří policisté s tím mohou mít psychický blok. Je potřeba, aby policisté tyto úderý trénovali, a to kvůli eliminaci útočníka.

Policista, který je touto helmou vybaven, si však také vyzkouší jaké je být zasažen do oblasti hlavy, i když pouze v rámci nácviku. Policista, který netrénuje, bude překvapen a také otřesen tím, jaké to je být zasažen pouze přiměřenou ranou do oblasti hlavy.

Boxerské rukavice – při simulování boje se postupem času u policistů odstraní strach z rány, kterou budou při simulaci přijímat. Rukavice menší velikosti jsou určeny pro pokročilé bojovníky nebo na boxovací pytel, a to kvůli jejich tvrdosti. Není až tak nutné obvazovat ruce bandážemi. Slouží zejména k nácviku úderů a odražení ataku skutečného útočníka. Je to také dané jistým zdržením než by si policista bandáže správně obvázal a také se zde naráží na to, že by policisté museli mít bandáže z vlastních finančních prostředků.

Ochranný oblek – z mého pohledu nejdokonalejší pomůcka. Ochranný oblek se slangově nazývá dle jeho barvy, např. červená barva - red man, černá barva - black man. Není ovšem pravdou, že útočník v obleku necítí žádné úderý, pouze jsou výrazně ztlumeny. Samozřejmě je na trhu několik druhů, ty, v nichž se dá dobře pohybovat, netlumí tak výrazně rány, naopak v těch co tlumí poměrně výrazně rány, se nedá dobře pohybovat a jsou celkem těžké. Hlavní nevýhodou je ovšem vysoká pořizovací cena (pohybuje se okolo 25 000 Kč).

Cvičný nůž – Pro začátečníky je vhodný nůž z měkkého materiálu. To umožní útočnickovi vést agresivnější útok do jakékoli části těla a obránce není v případě zásahu zraněn. Samozřejmostí jsou však ochranné brýle. V podstatě to mohou být brýle, které má policista určeny na střelbu. Dále může být používán značkový nůž, který má po obvodě nalepenou textilní látku, která se nabarví speciální barvou. Nůž poté značkuje zásahy.

Set FX simulace – Prakticky nejrealnější výcviková pomůcka pro výuku zacházení se zbraní při zákrocích. Velikou výhodou je, že si policista na své zbraní pouze vymění závěr a zásobník s náboji. Výstřel z FX zbraně se velmi podobá skutečnému výstřelu. A to kvůli hlasitému výstřelu, zpětnému rázu zbraně a případně nutnosti opakovat další výstřely.

Taktéž zásah z této zbraně je velmi bolestivý, (vlastní zkušenost). Nevýhodou je ovšem nákladnost této pomůcky. Cena jednoho fx náboje se pohybuje okolo 25 Kč.⁵²

Obrázek 9: Výcviková pomůcka FX Simuniton⁵³

⁵² Odbor vzdělávání, Ředitelství pro řízení lidských zdrojů. *Příprava k použití donucovacích prostředků*, Praha, Policejní prezidium České republiky, vedeno pod č.j.: PPR-2166-1/ČJ-2011-0099OP-OV, s. 16.

⁵³ Odbor vzdělávání, Ředitelství pro řízení lidských zdrojů. *Příprava k použití donucovacích prostředků*, Praha, Policejní prezidium České republiky, vedeno pod č.j.: PPR-2166-1/ČJ-2011-0099OP-OV, s. 17.

7 Komparace vybraných regionů v oblasti použití donucovacích prostředků za rok 2014

V této části budou porovnány nejčastěji užívané donucovací prostředky mezi vybranými krajskými ředitelstvími Policie České republiky s ohledem na počet obyvatel trvale žijících v uvedených krajích. V tabulce bude znázorněn počet užití donucovacích prostředků a jejich následné grafické porovnání.

Tabulka 1: Počet užití DP ve vybraných krajích⁵⁴

Počet zákroků s použitím DP dle ředitelství	KŘP	STŘ	JIČ	PLZ	ÚST
hmaty, chvaty, údery a kopy	2266	802	644	392	750
zneschopňující prostředek	119	72	31	14	22
obušek	94	26	11	5	18
zastavovací pás	7	3	3	6	7
služební pes	7	0	5	38	1
hrozba namířenou střelnou zbraní	252	185	80	31	153
varovný výstřel	8	10	4	8	13
pouta	6905	3724	1540	3021	2806

Četnost užití donucovacích prostředků záleží na počtu obyvatel uvedených krajů.

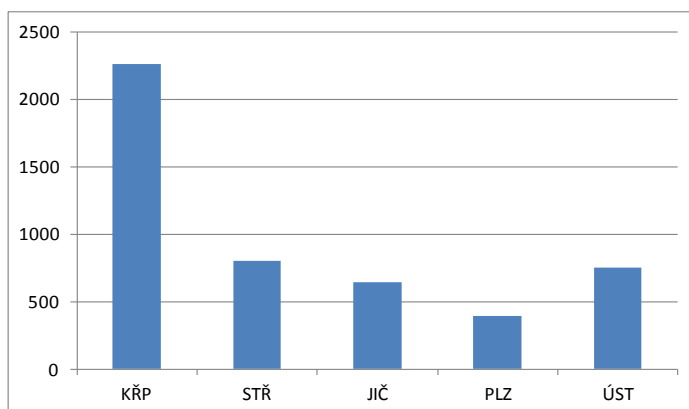
- hl. m. Praha 1 250 520 obyvatel
- Středočeský kraj 1 312 481 obyvatel
- Jihočeský kraj 637 143 obyvatel
- Plzeňský kraj 574 688 obyvatel
- Ústecký kraj 824 688 obyvatel⁵⁵

Dále jsou graficky porovnány nejčastěji užívané donucovací prostředky policisty ve vybraných krajích s ohledem opět na počet obyvatel.

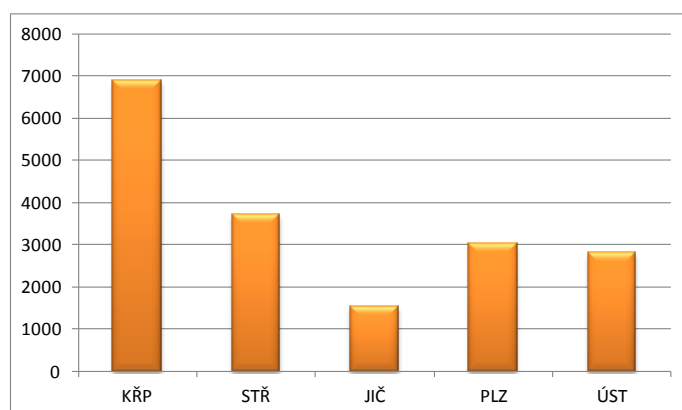
⁵⁴Policejní prezidium ČR. Výstupní sestavy kriminální statistiky [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-02-03]. Dostupné z WWW: <http://essk.pcr.cz/essk/_sest_root.asp>.

⁵⁵Policista.cz[online]2015[cit. 2015-02-18]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>.

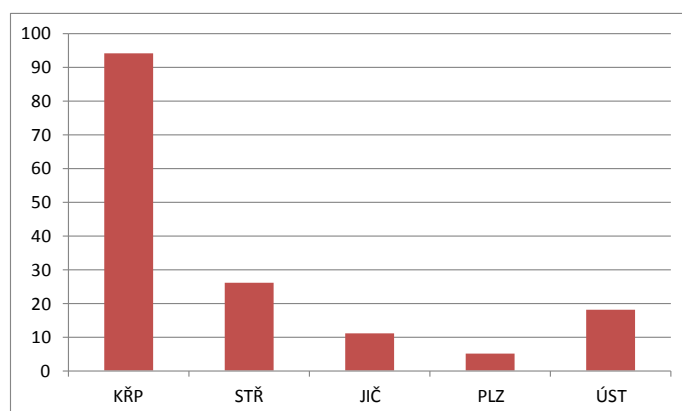
Graf 1: Porovnání použití DP hmaty, chvaty, údery a kopy v uvedených krajích⁵⁶

Graf 2: Užití donucovacího prostředku pouta⁵⁷

Graf 3: Užití donucovacího prostředku obušek⁵⁸

⁵⁶ *Policejní prezidium ČR*. Výstupní sestavy kriminální statistiky [online]. Praha, 2015 [cit. 2015 -02-03]. Dostupné z WWW: <http://essk.pcr.cz/essk/_sest_root.asp>.

⁵⁷ *Policejní prezidium ČR*. Výstupní sestavy kriminální statistiky [online]. Praha, 2015 [cit. 2015 -02-03]. Dostupné z WWW: <http://essk.pcr.cz/essk/_sest_root.asp>.

⁵⁸ *Policejní prezidium ČR*. Výstupní sestavy kriminální statistiky [online]. Praha, 2015 [cit. 2015 -02-03]. Dostupné z WWW: <http://essk.pcr.cz/essk/_sest_root.asp>.

Z výše uvedených dat a jejich vzájemného porovnání jednoznačně vyplývá, že nejvíce k užití donucovacích prostředků dochází v hl. m. Praze vzhledem k velkému počtu obyvatel. Následuje pak kraj Středočeský, Ústecký, Jihočeský a kraj Plzeňský.

Nejčastěji užívanými DP jsou pouta v návaznosti na DP hmaty, chvaty, údery a kopy, poté hrozba namířenou střelnou zbraní, obušek, zneschopňující prostředek, zastavovací pás, služební pes, varovný výstřel.

8 Kazuistika

Tato část práce bude obsahovat příklady užití vybraných donucovacích prostředků v policejní praxi. Budou zde prezentovány skutečné případy, kdy policisté zasahovali proti pachatelům různé trestné činnosti a museli použít k jejich zpacifikování vhodného donucovacího prostředku. Budou zde uvedeny i zákonné normy, podle kterých policisté na místě postupovali. Osobní údaje účastníků zákroku jsou smyšlená, zkratky jsou vysvětleny v příloze.

8.1 Donucovací prostředek TASER

Dne 5. 10. 2014 v 9:54 hod. byla na Prahu 6, do areálu ÚVN v ulici U Vojenské nemocnice vyslána OD IOS KŘP HMP hlídka PMJ Policie České republiky KŘ Praha ve složení pprap. Petr Novák a pprap. Evžen Malý.

Podle údajů z hlášené služby se v uvedeném areálu, v pavilonu CH2, měl nacházet neznámý muž a měl střelnou zbraní ohrožovat personál nemocnice.

Po příjezdu hlídky PMJ na uvedené místo v 10:00 hod. hlídka navázala kontakt s personálem nemocnice a také s pacienty utíkajícími z pavilonu. Tito hlídce uvedli, že v chodbě pavilonu CH2 se nachází muž středního věku, jenž má v ruce krátkou palnou zbraň, se kterou mířil na personál nemocnice a také na svoji vlastní hlavu. K důvodu tohoto jednání žádné bližší poznatky neuvedli.

Vzhledem k těmto skutečnostem se hlídka PMJ v 10.05 hod. přemístila k proskleným dveřím uzavírajícím inkriminovanou chodbu od dalších částí pavilonu CH2, odkud v tu chvíli zazněl jeden výstřel.

Hlídka v 10:00 hod. provedla rekognoskaci prostoru před sebou a uviděla v chodbě pavilonu útočníka s krátkou střelnou zbraní v pravé ruce a dále zjistila, že se u útočníka nachází také lékař, jenž s mužem komunikoval.

Hlídka v tento okamžik vyhodnotila situaci na místě jako velmi krizovou a nebezpečnou pro lékaře, provedla hlášenou službu RDST IOS KŘP HMP, ve které popsala situaci a uvedla, že má za to, že okamžitý zákrok by mohl ohrozit na životě lékaře, a proto se policisté rozhodli zatím dále nezakročovat. Zároveň požádala o vyslání patřičných posil a policejního vyjednavče.

Hlídka tedy zůstala skryta na místě a muže pozorovala, přitom měla svoje zbraně připravené k okamžitému použití a byla připravená k provedení zákroku proti pachateli.

Následně na místo v 10.15 hod. přijely posily s velitelem opatření, který rozhodl o vytyčení místa zásahu a o zajištění perimetru. Místo zásahu bylo zavřeno policisty SPJ a PMJ ve vzájemné spolupráci.

Zároveň tito policisté neprodleně provedli evakuaci nezúčastněných osob z pavilonu, dále zajistili, aby lidé do objektu nevstupovali a do areálu celé nemocnice nevjížděla vozidla vyjma vozidel policie a RZ.

Velitel opatření si také vyžádal skrze OD IOS KŘP zásahovou jednotku KŘP HMP.

Asi v 10.20 hod. na chodbě probíhala další diskuze mezi lékařem a podezřelým, který v pravé ruce svíral zbraň. Hlídka policie zřetelně viděla, že útočník má stále prst pravé ruky na spoušti zbraně, kterou držela. Dále viděla, že muž chvílemi mířil sobě na pravý spánek a chvílemi měl zbraň položenou na pravém stehně, ale občas zbraní mířil do prostoru, ve kterém stál lékař.

Za prosklenými dveřmi ústími z chodby, kde se nacházel podezřelý s lékařem, se následně k případnému zákroku připravili další zasahující policisté, kteří byli vyzbrojeni i tzv.: „TASEREM.“

Lékař, který do té doby komunikoval s podezřelým mužem, přistoupil k proskleným dveřím do chodby a policistům sdělil motiv jednání podezřelého, kterým bylo spáchání sebevraždy s cílem následného použití jeho orgánů.

Podezřelý v tu chvíli zbraní mířil na pravý spánek své hlavy, ale na policisty ani lékaře nemířil. Lékaře policisté krátce poté dostali z chodby mimo dosah případného útoku do bezpečí.

Podezřelý muž si asi v 10.25 hod. vyžádal komunikaci s pprap. Malým, kterému sdělil, že nehodlá nikomu ublížit, že chce zastřelit sám sebe, aby byly následně jeho orgány použity a darovány. Po několika minutové komunikaci se podezřelý v chodbě postavil tak, že policisté viděli, že stále mířil na svůj pravý spánek. Zároveň však muž se začal od spojovacích prosklených dveří vzdalovat od vyjednávacího policisty.

Aby policisté zamezili ztrátě vizuálního kontaktu s podezřelým, se rozhodli muže následovat a provést zákrok. Proto pprap. Malý stále pokračoval v komunikaci s podezřelým a dostal se tak na vzdálenost cca 2 metry od muže. Muž byl zjevně rozrušený a patrně pod vlivem alkoholu. V jeden okamžik zbraň sundal z pravého spánku své hlavy a v tu chvíli policista SPJ prap. Jedlý použil donucovací prostředek uvedený v § 52 písm. b) z. č. 273/2008 Sb. O Policii České republiky, a to elektrický paralyzér – TASER.

Výstřel zasáhl muže do hrudníku a dočasně jej paralyzoval. V tu chvíli pprap. Malý použil donucovací prostředek dle § 52 písm. a) z. č. 273/2008 Sb. – hmaty, chvaty a to

tak, že muže uchoпил za ruku, ve které svíral zbraň, natlačil se na něj, aby tuto ruku nepustil. Pprap. Malý pak fixoval ruku tak, že muž se zbraní mířil do bezpečného prostoru. Další policisté současně s tím muže sváděli na zem do poutací polohy.

Muž však i nadále kladl aktivní odpor a snažil se zbraní manipulovat, proto pprap. Malý užil opět donucovací prostředky uvedené v § 52 písm. a) z.č. 273/2008 Sb. a následně DP dle § 52 písm. p) z. č. 273/2008 Sb. – pouta, která přiložil na pravou ruku muže a následně i na levou.

Všechny donucovací prostředky policistů byly použity v souladu s ustanovením § 53 odst. 1 a 3b) z.č. 273/2008S b. Od výzev bylo upuštěno, jelikož hrozilo nebezpečí prodlení a výzvy by byly zcela zjevně neúčelné. Muž byl neprodleně ošetřen MUDr. Zdeňkem Bauerem, který zabezpečil ošetření po zásahu TASEREM.

Následně byl muž přemístěn za doprovodu tří policistů do pavilonu psychiatrie a zde byla zjištěna jeho totožnost, ověřená lustrací v policejních evidencích. Jednalo se o Jana Drobného, nar. 4. 8. 1960 v Kladně.

Během zákroku nebyl nikdo zraněn, nedošlo ke škodě na majetku a donucovací prostředky byly použity v souladu se zákonem o policii.

8.2 Donucovací prostředek varovný výstřel

Dne 10. 8. 2010 vykonávala hlídka PMJ KŘP hl.m. Prahy ve složení pprap. Dlouhý -velitel, pprap. Široký-řidič a pprap, Veselý-osádka, hlídkovou činnost v obvodu KŘ Praha VI.

V 18.00 hod. si hlídka povšimla v ulici R1-Pražský okruh asi 1 km za Komořanským tunelem, směrem na Prahu 4, jedoucího vozidla tovární značky Škoda Superb, RZ 4SM 5555. Lustrací tohoto vozidla bylo zjištěno, že vozidlo bylo vyhlášeno v celostátním pátrání jako odcizené a to od 6. 7. 2010.

Toto vozidlo jelo ulicí R1 směrem na dálnice D1. Hlídka PMJ se proto rozhodla vozidlo zastavit a provést jeho kontrolu a zjistit totožnost osádky tohoto vozidla.

Hlídka PMJ podala zprávu hláskou službu směrem k IOS KŘP HMP a požádala o svolení s použitím VRZu pronásledovat toto vozidlo. Když hlídka vozidlo dojela, chtěla jej zastavit za použití rozsvíceného nápisu STOP POLICIE.

Řidič pronásledovaného vozidla však výzev neuposlechl a naopak začal s vozidlem zrychlovat a snažil se hlídce policie ujíždět, při tom nebezpečně přejížděl z pruhu do pruhu a ohrožoval tak nejen hlídku policie, ale i ostatní účastníky silničního provozu.

Jelikož bylo pronásledujícím policistům zcela patrné, že řidič nezastaví, a že bude pronásledován do Středočeského kraje, vyžádala si hlídka prostřednictvím OD IOS další posily.

Řidič pronásledovaného vozidla stále nerespektoval znamení dávané k zastavení vozidla a svou bezohlednou jízdou neustále ohrožoval ostatní účastníky silničního provozu, hlídka policie tedy pokračovala v pronásledování vozidla.

V obci Jesenice nezvládl řidič ujíždějícího vozidla levotočivou zatáčku a s vozem havaroval. Poté z vozidla vystoupil a začal od něho utíkat směrem do pole. Hlídka policie neprodleně zastavila a došlo k pronásledování řidiče.

Pprap. Dlouhý běžel po silnici souběžně s pronásledovaným řidičem a vyzval jej slovy: „Policie, stůj nebo budu střílet“. Muž na výzvu nereagoval a snažil se pronásledujícímu policistovi uniknout. Pprap. Dlouhý výzvu opakoval, ale bez úspěchu, proto se rozhodl použít donucovací prostředek varovný výstřel, který je uveden v § 52 písm. o) zákona č. 273/2008 Sb.

Tento donucovací prostředek použil tím způsobem, že namířil služební zbraň nad pole, kde se nenacházely žádné osoby ani blízká zástavba a pod úhlem cca 45 stupňů jednou vystřelil nad pole. Jednalo se o mířený kontrolovaný výstřel.

Muž ani na tomto použití donucovacího prostředku nezareagoval a běžel stále do pole. Pprap. Veselý, který rovněž řidiče pronásledoval, se k němu přiblížil a po několika dalších metrech jej doběhl. Následně proti němu užil donucovací prostředek hmaty, chvaty, které jsou uvedeny v § 52 písm. a) zákona č. 273/2008 Sb. a to tím způsobem, že muže uchopil za rameno a strhl jej na zem.

Muž však začal klást aktivní odpor. Vzhledem k tomu pprap. Široký následně doběhl k pprap. Veselému a užil proti muži donucovací prostředek TASER, který je uveden v § 52 písm. b) zákona č. 273/2008 Sb.

Ihned po zásahu TASERem přestal muž klást aktivní odpor. Proto pprap. Veselý provedl zakleknutí podezřelého a užil donucovací prostředek hmaty, chvaty, údery a kopy uvedené v § 52 písm. a) zákona č. 273/2008 Sb., a to tím způsobem, že muži dal ruce za záda. Následně použil dle ustanovení donucovací prostředek pouta, která jsou uvedena v § 52 písm. p) zákona č. 273/2008 Sb. DP policistů byly užity v souladu s ustanovením § 53 odst.1 z. č. 273/2008 Sb.,

Poté byl spoutaný muž podroben prohlídce na zbraň a po poučení byl eskortován ke služebnímu vozidlu.

Po provedeném zákroku proti dosud neznámému muži, zjistil pprap. Dlouhý, že během použití donucovacích prostředků je sám zraněn na kloubu prsteníčku levé ruky.

Jednalo se o lehkou oděrku. Zranění ošetřeno svépomocí a bylo následně zapsáno do knihy úrazů.

Pprap. Veslý vyzval muže k prokázání totožnosti v souladu s ustanovením § 63 odst. 2 písm. a) zákona č.273/2008 Sb. Tento uvedl že se jedná o : Daniela Bílého, nar. 6. 1. 1970 v Berouně. Lustrací v dostupných evidencích PČR bylo zjištěno, že informace o totožnosti jsou pravdivé a že pan Bílý má platnou blokadu řídičského oprávnění B1 a má platný zákaz řízení motorových vozidel.

Vzhledem k výše uvedenému byl pan Daniel Bílý hlídkou PMJ dne 10. 8. 2010 v 18.20 hod. ZADRŽEN dle § 76 odst. 1 trestního řádu pro důvodné podezření z trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku a krádeže dle ustanovení § 205 odst. 1, písm. a) zákona č. 40/2009 Sb.

Pan Daniel Bílý byl hlídkou PMJ řádně opětovně poučen ve smyslu § 13 zákona č. 273/2008 Sb., o svých právech a povinnostech, o dalším postupu ve věci a o následné eskortě na oddělení SKPV Mnichovice, Praha-východ. Pan Bílý byl při zákroku hlídky PMJ zraněn a to na obličeji, kde měl na tváři lehkou oděrku. Dále měl dva vpichy od sond TASERU, které byly však povrchového charakteru a nekrvácely. Ošetření na místě nepožadoval.

O všech výše uvedených skutečnostech, především pak o použití donucovacích prostředků, bylo informováno IOS KŘP hl. m. Prahy. Hlídka PMJ si vyžádala příjezd stálé výjezdové skupiny SKPV a technika.

Ve 21.35 hod. hlídka PMJ eskortovala zadrženého na oddělení SKPV Praha-východ Mnichovice k dalšímu šetření.

8.3 Donucovací prostředky hmaty, chvaty, údery, kopy a TASER

Dne 7. 12. 2013 v době kolem 04.41 hod. vyslal OD IOS KŘP hl.m. Praha hlídku PMJ ve složení pprap. Novák-řidič a pprap. Cibulka-velitel do ul. Divadelní na Praze-1, kde se měl nacházet muž, který sprejoval na zeď nějaké obrazce.

Místo bylo později upřesněno, že se má jednat o přemostění s ul. Národní, kde má být zaparkováno nějaké vozidlo. Hlídka PMJ přijela na místo v 04.50 hod., zastavila u zde odstaveného vozidla a oba členové hlídky vyběhli ze služebního vozidla a zjistili, že za vozidlem se skrývá muž, který svým vzhledem odpovídá popisovanému sprejujícímu muži.

Hlídka užila výzvy: „Policie, jménem zákona stůj.“ Na toto neznámý muž reagoval tak, že začal utíkat ul. Divadelní směrem ke Karlovým lázním.

Hlídka ihned užila opakovanou výzvu s výstrahou: „Policie, jménem zákona stůj, nebo bude užito donucovacích prostředků.“ Zároveň hlídka PMJ utíkajícího muže pěšky pronásledovala.

Na tuto opakovanou výzvu neznámý muž nereagoval a stále utíkal ul. Divadelní, kudy jej pronásledovala i hlídka PMJ. Během útěku v této ulici prchající zabočil doprava do prostoru mezi ulice Krocínova a Konvická na Praze 1. Zde pokračoval v útěku po schodech, které se tu nacházejí, do ul. Smetanovo nábřeží. Na těchto schodech neznámý muž uklouzl, a tak se k němu členové hlídky přiblížili.

V tento okamžik pprap. Novák proti muži užil donucovací prostředek uvedený v § 52 písm. b) z.č. 273/2008 Sb., a to TASER.

Jelikož neznámý muž v poslední chvíli udělal několik rychlých kroků ve směru po schodech vzhůru, tak ho elektrody Taseru nezasáhly. V tento okamžik muž vyběhl do ul. Smetanovo nábřeží, kde byl doběhnut pprap. Cibulkou, a tento proti muži užil donucovací prostředek uvedený v § 52 písm. a) z.č. 273/2008 Sb., a to hmaty, chvaty, údery a kopy. Uvedené DP byly užity v souladu s ustanovením § 53 odst. 1 z.č.273/2008 Sb.,

Poté byl muž sveden na zem a to bez výstrahy, jelikož zákrok nesnesl odkladu. Následně byl poučen ve smyslu § 13 zákona č. 273/2008 Sb. Poté muž začal spolupracovat se zasahujícími policisty a nechal si ze strany pprap. Nováka nasadit donucovací prostředek uvedený v § 52 písm. p) z.č.273/2008 Sb., pouta na obě zápěstí a to v poloze za zády.

Dále byl muž zadržen a to dne 7. 12. 2013 v 04.45 hod. dle ustanovení § 76 odst. 1 trestního řádu, a to pro podezření ze spáchání přečinu dle ustanovení § 228 odst. 2 trestního zákoníku.

Když uvedený neznámý muž z místa utíkal, zahodil tašku, ve které bylo později nalezeno několik kusů sprejů s barvou. Tento důkazní materiál si převzal policista z SKPV OŘ PČR P-1.

U osoby byla provedena prohlídka není-li ozbrojena a to s negativním výsledkem dle ustanovení § 35 odst. 2 písm. a,b) z. č. 273/2008 Sb..

Následně byl zadržený muž ztotožněn jako: Nikolaj Zuskin, nar. 30. 09. 1988 v Bělorusku. Zadržený Zuskin byl eskortován služebním vozidlem PMJ na MOP Bartolomějská, kde byl sepsán tento ÚZ a společně se zadrženým Zuskinem byl předán DS MOP Bartolomějská v 07.30 hod. dne 7. 12. 2013.

8.4 Donucovací prostředky hmaty, chvaty, údery a kopy

Dne 6. 2. 2013 v době kolem 20.10 hod. projížděla hlídka PMJ ve složení pprap. Holý-velitel a pprap. Zajíček-řidič ul. Liberecká na Praze-8 a to ve směru z centra, když si povšimla osobního motorového vozidla Škoda Octavia, RZ 7A0 5669. Provedenou lustrací hlídka zjistila, že toto vozidlo procházelo v systémech PČR jako vozidlo odcizené. Vozidlo bylo vyhlášeno do pátrání dne 3. 2. 2013.

Na základě těchto informací informovala hlídka PMJ OD IOS KŘP hl.m. Praha a požádala o asistenci při stavění tohoto vozidla, neboť se rozhodla vozidlo s osádkou pronásledovat.

Na asistenci při zastavování vozidla a následnou spolupráci při zákroku se přihlásila hlídka OHS III. Hlídky výše uvedené vozidlo zastavily předepsaným způsobem na ul. Liberecká u křižovatky s ul. Kbelská na Praze-8 a to za užití VRZ a světelného nápisu „STOP POLICIE“, kdy hlídka OHS vozidlo předjela a zastavila jej při pravém kraji vozovky. Hlídka PMJ zastavila za výše uvedeným vozidlem a měla na služebním vozidle taktéž zapnutý VRZ a světelný nápis „STOP POLICIE“.

Následně policisté za užití výzev vyzvali řidiče a osádku vozidla slovní výzvou: „Policie jménem zákona vystupte z vozidla s rukama nad hlavou,“ aby opustili vozidla. Tuto výzvu členové hlídek opakovali nejméně dvakrát. Ani jedna z osob ve vozidle nereagovala na uvedené výzvy, a tak policisté PMJ užili donucovací prostředky uvedené v § 52 písm. n) z. č. 273/2008 Sb., a to hrozbu namířenou střelnou zbraní proti osobě řidiče výše uvedeného odcizeného vozidla.

Poté pprap. Holý užil donucovací prostředek uvedeného v § 52 písm. a) z. č. 273/2008 Sb. a to hmatů, chvatů, úderů a kopů proti řidiči. Poté, co otevřel dveře vozidla u řidiče a vytáhl jej z vozidla a svedl jej na zem. Následně z vozu dobrovolně vystoupila spolujezdkyně řidiče, která s policisty začala spolupracovat a nekladla jakýkoliv odpor. Užití DP byly v souladu s ustanovením § 53 odst. 3 z. č. 273/2008 Sb.,

Všechny donucovací prostředky včetně výzev ze strany zasahujících hlídek byly užity dne 6. 2. 2013 v 20.16 hod.

O užití donucovacích prostředků byl informován OD IOS KŘP hl.m. Praha, kdy při užití donucovacích prostředků nedošlo k ublížení na zdraví. Pouta u obou osob byla přiložena na obě zápěstí za zády.

Následně u osoby řidiče byla provedena prohlídka, není-li ozbrojen dle ustanovení § 35 odst. 2 písm. a) z.č. 273/2008 Sb., a to ze strany pprap. Holého s negativním výsledkem.

Dle platných občanských průkazů byli v osobách zjištěni David Kocourek, nar. 3. 3. 1980 v Praze, ve spolujezdkyni byla zjištěna Kateřina Kíhová, nar. 3. 8. 1973 v Praze.

Na základě výše uvedených skutečností byly obě osoby na místě zajištěny dle ustanovení § 26 odst. 1, písm. f) z.č. 273/2008 Sb., a to dne 6. 2. 2013 ve 20.16 hod.

Následně se na místo dostavila hlídka MOP, která si výše uvedené odcizené vozidlo na místě převzala. Poté hlídky PMJ a OHS následně zajištěné osoby eskortovaly na MOP Kobylisy, kde po sepsání ÚZ obě osoby předaly DS MOP Kobylisy v nezraněném stavu. Ani jedna z výše uvedených osob si nestěžovala na místě na to, že by jí byla způsobena nějaká újma na zdraví, či jí byl poškozen nějaký majetek.

Vlivem zákroku nedošlo k poškození ani jiného majetku, ani nedošlo k ublížení na zdraví dalších osob.

Z výše popsaných příkladů z praxe vyplývá, že nejčastějším užívaným donucovacím prostředkem policistů České republiky jsou hmaty, chvaty, údery a kopy s následným užitím pout. V poslední době se začal užívat donucovací prostředek Taser, který eliminuje zranění policistů, tím, že policista s osobou, která páchá protiprávní jednání, nepřijde fyzicky do styku.

Závěr

V práci byly dosaženy vytyčené cíle, byl proveden historický exkurz do neletálních donucovacích prostředků, které byly postupně zaváděny v jednotlivých historických érách do policejních sborů existujících v tom kterém období na území České republiky zde právě působících policejních sborů.

Byly zde prezentovány právní normy, které úzce souvisejí s druhy a používanými donucovacími prostředky, s omezením jejich používání a s povinnostmi policisty pro jejich použití a povinnostmi policisty, které pro něj vyplývají, pokud dojde ke zranění osoby, proti níž zakročuje.

Jsou zde prezentovány a krátce charakterizovány jednotlivé druhy donucovacích prostředků, které jsou právními normami pro policejní praxi povoleny a možnosti jejich použití v policejní praxi.

Je tu také prezentován výcvik a příprava policistů pro reálné použití neletálních prostředků, a to jak během individuálního použití, tak během zákroku pod jednotným velením.

Odborná veřejnost je seznámena s využitím těchto donucovacích prostředků na reálných případech z policejní praxe. Je zde prezentována situace a postup policistů, kdy byl použit konkrétní donucovací prostředek a také je zde prezentován výsledek jeho použití.

Na základě odborné konzultace s instruktory OMV Pohotovostní motorizované jednotky bylo zjištěno, zda-li prezentované donucovací prostředky jsou dostačující pro výkon policisty.

V dnešní době musí být služební příprava na vysoké odborné úrovni, která připraví policisty na reálnou praxi, což se neobejde bez zvyšování teoretických znalostí, fyzické kondice, psychické odolnosti a především nácviku modelových situací, které simulují podobné podmínky jako v realitě. Dále pak musí být policista schopen se vyrovnat se zaváděním nových trendů v oblasti užití DP a moderních DP.

Konzultací s instruktory služební přípravy a policisty využívající DP bylo zjištěno, že DP, které jsou v současné době ve výzbroji PČR, jsou v plné míře dostačující. Avšak četnost výuky v jejich užití je na nevalné úrovni neboť chybí vhodná koncepce výuky a výcviku těchto prostředků. Počet výcvikových hodin se útvarem od útvaru, kde je policista zařazen, se diametrálně liší.

V dnešní době, kdy je policista vystavován psychickému a fyzickému stresu by měl být schopný kdykoliv efektivně zasáhnout. Následně pak může být využit policista na různá opatření, který je služebně zařazen na administrativní pozici a i tento by měl být řádně seznámen a vycvičen v užití DP což se bohužel dnes neděje.

V současnosti převažuje trend policisty na výcviky neposílat z důvodu nízkého počtu policistů na oddělení nebo jejich pracovní vytíženosti.

Součástí závěru jsou pak i navrhovaná opatření k efektivnějšímu využití neletálních donucovacích prostředků policisty v policejní praxi a těmi jsou:

- zavedení řádné kontroly dodržování plnění předepsaných výcvikových hodin
- opětovné zavedení hodin individuální tělesné přípravy každého policisty v počtu alespoň 3 hodiny na týden
- navýšení finančních prostředků na nákup ochranných prostředků při výcviku užití donucovacích prostředků
- zavedení výcvikových programů řešení krizových situací formou modelových situací
- stáže policistů z jednotlivých útvarů na útvech s nejvyšším počtem užití DP
- pravidelná školení k jejich použití, rozborů nesprávného užití podle rozhodnutí GIPS a oddělení VK
- okamžitou právní pomoc policistům použití DP

Takováto opatření by mohla přispět k tomu, že jednak policisté nebudou mít obavy, či dokonce strach použít DP a také by se měly zlepšit jejich schopnosti a dovednosti policistů, pokud je použít musí.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ADAM, J., R., MC TERNAN, M., T., REMSBERG C. *Jak přežít v betonové džungli*. 1 vyd. Semily: Armex, 2001, 357 s. ISBN 80-86244-19-9.
2. HRAZDÍRA, I. *Základy metodiky výcviku a taktiky služebních zákroků*, .1 vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 1996, 114 s. ISBN 80-85981-25-4.
3. HRINKO, M. *Základní taktika policejních činností*, 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, 74 s. ISBN 80-86634-37-X.
4. MACEK, P. *Dějiny Policie a četnictva II*, 1. vyd. Praha, Police History, 1999, 230 s. ISBN 80-902670-0-9
5. NÁCHODSKÝ, Z. *Nebojte se bránit*. 1. vyd. Praha: Armex Publishing s.r.o., 2006. 336 s. ISBN 80-86795-43-8.
6. NĚMEC, M. *Občan a policie*. 1. vyd. Praha: Naše Vojsko 1996. 320 s. ISBN 80-206-0524-X.
7. NOVOTNÝ, F. *Právo na sebeobranu*. 1. vyd. Praha: Lexis Nexis CZ s.r.o. 2006, 114 s. ISBN 80-86920-10-0.
8. ŠÁMAL, P. a kol, *Trestní zákoník II*. 1. vyd. Praha: C. H. BECK 2010. 3286 s. ISBN 978-80-7400-178-9.
9. ŠÁMAL, P. a kol, *Trestní řád komentář*, 6. vyd. Praha: C. H. BECK 2008. 3012 s. ISBN: 978-80-7400-043-0.
10. VÁCLAVEK, E. *Policejní hmaty pro bezpečnostní orgány*. 1. vyd. Olomouc 1927, 19 s. ISBN: 000580997
11. VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*, 1. vyd. Praha: C. H. BECK 2009, 448 s. ISBN: 978-80-7400-142-0.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO, zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, In: *Sbírka zákonů České republiky 2009*, částka 11. s. 354-464.
2. ČESKO, zákon č. 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád), In: *Sbírka zákonů, České republiky*, 1961, částka 66, s. 513-576.
3. ČESKO, zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2008, částka 91. s. 4086-4156.

4. ČESKO, zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, In: *Sbírka zákonů České republiky 1993*, částka 1. s. 3-20.

Elektronické zdroje

1. ČESKOSLOVENSKÉ ČETNICTVO 2011 [online] 2015 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z WWW:<http://www.codyprint.cz/oz_sbory/cetnictvo/index.html>.
2. HISTORIE POLICIE A ČETNICTVA 2012 [online] 2015 [cit.2015-02-13]. Dostupné z WWW:<<http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>>.
3. TASER 2014 [online] 2015 [cit. 2015-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.taser.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Typy-X26E/176>>.
4. ZBOŽÍ.CZ [online] 2015 [cit.2015-01-10]. Dostupné z WWW:<<http://www.zbozi.cz/vyrobek/teleskopicky-obusek-21-cerny>>.
5. FIGHT SPORT [online] 2015 [cit. 2015-02-6]. Dostupné z WWW:<<http://www.fightsport.cz/pouta-policejni-ralk>>.
6. POLICEJNÍ PREZIDIUM ČR. Výstupní sestavy kriminální statistiky [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-02-03]. Dostupné z WWW: <http://essk.pcr.cz/essk/_sest_root.asp>.

Ostatní zdroje

1. ČERNÝ, P. *Komunikace v krizových situacích pro policisty služby pořádkové policie*. 1. vyd. Praha: Odbor vzdělávání a správy policejního školství Ministerstva vnitra ve spolupráci se Střední Policejní školou MV v Praze, 2007, 44 s.
2. ČESKÁ republika příprava k použití donucovacích prostředků ze dne 11. Února 2011. In: *Sbírka interních aktů řízení Policejního prezidia Policie České republiky*. Dostupný na adrese http://pportal.pcr.cz/svsps_2/eknihovna/pdp.pdf.
3. HOTOVEC, V. *Obušek s příčnou rukojetí*. Praha: Oddělení tělesných, střeleckých a speciálních příprav odboru tělesné přípravy a sportu, 1996, 40 s.
4. JIRSÁK, F. *Slzotvorné prostředky-nácvik použití*, 1 vyd. Praha: Odbor vzdělávání a správy policejního školství Ministerstva vnitra ve spolupráci s Vyšší policejní školou a Střední policejní školou Ministerstva vnitra v Praze, 2009, s. 23.

5. KLUZ, A. *Technika pádů, chvatů, tlaky na citlivá místa, poutání*. Praha: Oddělení tělesných, střeleckých a speciálních příprav odboru tělesné přípravy a sportu MV, 1996, 135 s.
6. MUSIL, O. *Technika úderů, kopů a krytů*. Praha: Oddělení tělesných, střeleckých a speciálních příprav odboru tělesné přípravy a sportu MV, 1997, s.137.
7. Odbor vzdělávání, Ředitelství pro řízení lidských zdrojů. *Příprava k použití donucovacích prostředků*, Praha, Policejní prezidium České republiky, vedeno pod č.j.: PPR-2166-1/ČJ-2011-0099OP-OV, s.155.

Seznam zkratek

OMV	oddělení metodiky výcviku
PČR	Policie České republiky
DP	donucovací prostředky
SNB	Sbor národní bezpečnosti
ZOB	zemské odbory bezpečnosti
MV	ministerstvo vnitra
VB	Veřejná bezpečnost
SPJ	Speciální pořádková jednotka
PMJ	Pohotovostní motorizovaná jednotka
URNA	Útvar rychlého nasazení

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obr. 1 Četnictvo Československé republiky v r. 1918	17
Obr. 2 TASER X26E užívaný policií České republiky	32
Obr. 3 Tonfa a tvrzený teleskopický obušek	34
Obr. 4 Zastavovací pás	35
Obr. 5 Použití služebního psa při zákroku hlídky.....	36
Obr. 6 Policejní vodní stříkač	37
Obr. 7 Jednorázová pouta a policejní pouta Rak.....	41
Obr. 8 Cvičný slzotvorný prostředek	44
Obr. 9 Výcviková pomůcka FX Simunition	46
Tabulka 1: Počet užití DP ve vybraných krajích	47
Graf 1: Porovnání použití DP hmaty, chvaty, údery a kopy v uvedených krajích	48
Graf 2: Užití donucovacího prostředků pouta	48
Graf 3: Užití donucovacího prostředku obušek	48

